

AYBÜ Ahenk

ÖĞRENCİ DERGİSİ

SAYI: 1
MAYIS
2025

Medeniyet dediğin tek dişi
kalmış CANAVAR MI?
İslam Medeniyete Açılan
KAPI

Merhabalar ben deniz dergimizin editörlerinden Yüksel. Kendimi bir şair mi bir okur mu bir aşık mı diye tarif etsem karar veremiyorum en iyisi okurlar beni adlandırsın.

10.00

Merhaba! Ben Elif Göker, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat 2. sınıf öğrencisiyim. Dergi ekibinde fotoğraf çekimleri yaparak etkinlik içeriklerimizi zenginleştiriyor, objektifimle anları yakalayıp dergimize estetik katkı sağlıyorum.

10.03

Ben Zeynep, yazmaya vurgun, imkansız tutkun, ruhunu arafta kaybedip satırlarda arayan, nevi şahsına münhasır bir karakterim " Bizi bilmeyen ne bilsin , bilenlere selam olsun."

10.05

Ben Saliha Ulupınar, İlahiyat Fakültesi öğrencisiyim. Fakültemizin dergisinde yazı ekibinde yer alıyorum. Okumayı, araştırmayı ve yazmayı severim. Yazarken hem öğreniyor hem de düşündüklerimi paylaşıyorum.

10.09

Kelimelerle dans etmeye bayılan bir İlahiyat öğrencisiyim. Bu sayfalarda bazen düşüncelerimi bazen hislerimi misafir edeceğim. İçten bir 'Merhaba' ile başlıyoruz, ben Ömer geliyorum.

10.15

Merhaba ben Yasir Recep PALAZ. İlahiyat okuyom,araba seviyom,pc oynuyom,fotoğraf çekmeyi seviyom,ben buyum böyle biline.

Tdk evimden alca!

10.35

Allahın selamı rahmeti ve bereketi üzerine olsun diye başlayıp ismini yaşayıp yaşatabilme gayesinde olan bir Dua kardesinizim, dergimiz hepimize hoş gelsin :)

10.36

"Ben Mehmet Böge; Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık sınıfı öğrencisiyim. Ahenk Dergisi'nin araştırma ekibinde görev alıyorum. Her ne kadar eğlenceli biri olsam da iç dünyamda yalnızlığım da barışığım." 10.50

10.50

Merhaba arkadaşlar ben Dilara ASLAN dergimizin tasarım ekibinde yer alıyorum. Kalemin yön verdiği hayatta kalemi elinde tutmayı sevenlerdenim.

11.02

Öncelikle piriñ diyân Tosya'dan selamlar arkadaşlar. © Ben Beyza BIÇAKÇIOĞLU,size kendimi tanıtmam gerekirse bir ben var benden içeri, bende beni bulma yolundayım ve hala bulmuşta değilim.Ve bu kendimi bulma yolundayken karşına Ahenk çıktı.Etrafımızdaki bütün ahenkleri yansıtmak için görsel ekiye yer alıyorum.

11.11

Niyet ettim Allah rızası için, kelimalarımı nurunuz olmaya.. Malcolm X'in dediği gibi, "Bütün uyuyanları uyandırmaya bir tek uyanık yeter." Ben'de Ahenk Dergisi'nde kelimelerle bir şeyler uyandırmaya çalışıyorum. Çünkü bazen bir kelime, bir cümle insanın uyanmasına yetebilir. Dergimize hoş geldiniizzz efemim

11.12

İlahiyat hazırlık öğrencisi Hüseyin Uslu ve Ahenk gönüllüsü olarak, o mütevazı kelimelerle deriz ki: "Senin öğrettiğinden gayrı bilgimiz yok..." Bu ayet, sonsuz ilim karşısında idrakimizin sınırlı olduğunu hatırlatıp, öğrenme aşkımızı ve tevazumuzu canlı tutar.

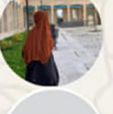
11.20

Merhaba, ben Ahenk dergisinin editörlerinden Esra Yiğit. İlahiyat öğrencisiyim ve bazı günler tek diye bildiğim şey: "Ay, dokunmayın, çok fenayım!" Ama dergi dünyasında işler değişir... Ben Ahenk'in yazı canavarıyım; cümlelerin çeki düzen sorumlusuyum.

Yazı mı yazdın? Güzel. Şimdi bırak, ben bir düzeltiyim. Cümleler toparlansın, editör geldi!

11.21

Selam millet! Ben Ahenk dergisi editörü Beyza Gül, Bolli kahkahalı sohbetleri severim, sınav haftasında kahveyle değil mucizelerle ayakta kalırım. Mottom: Denemekten zarar gelmez! Hayatım bir dergi olsaydı ilk sayının başlığı "yine de iyi ilerledik" olurdu. Sevgiler!

11.23

Merhabalar ben Fatmanur DÜNDAR. Bu dergide hem araştırmacı hem çizer rolüyle karşınıza çıkıyorum. Fırça'm ve büyütec'im emrinize amade.

11.25

Adına Sahibi

Prof. Dr. Nuri ADIGÜZEL

Yazı İşleri Sorumlusu

Dr. Peyman ÜNÜGÜR TEKİN

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Nuri ADIGÜZEL

Prof. Dr. Cafer ACAR

Doç. Dr. Yüksel SALMAN

Doç. Dr. Ayşe UZUN

Dr. Öğr. Üyesi Peyman ÜNÜGÜR TEKİN

Dr. Öğr. Üyesi Nur Betül ATAKUL

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ÖZEN

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma YAZICI ELSEBAHY

Öğr. Gör. Dr. Nur EFEOĞLU

Arş. Gör. Dr. Kamile AKBAL

Arş. Gör. Dr. Mehmet Emin SARIKAYA

Arş. Gör. Hümeysra Ahsen DOĞAN

Editör

Yüksel ÜÇDAL

Esra YİĞİT

Beyza Gül ARMAĞAN

Yayın Ekibi

Bayza BIÇAKCIOĞLU

Hüseyin USLU

Rumeysa Dua SANCAKTAR

Aişe Ocak

Fatmanur DÜNDAR

Elif GÖKER

Satı Nur GÖKÇE

Zeynep TEPE

Nevin KESKİN

Ömer Faruk ŞAHİN

Yasir Recep PALAZ

Dilara ASLAN

Mehmet BÖGE

Saliha ULUPINAR

SUNUŞ

AHENK'e Merhaba

Ahenk; Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi lisans öğrencileri tarafından hazırlanan, edebiyat, ilim, düşünce, kültür, sanat, dinî içerikler ve fakülte haberleri alanlarında yayın yapan bir bül tendir.

Bültenimizin adı olan Ahenk, yalnızca bir uyum ve denge kavramını değil; aynı zamanda bir arada var olmanın, çok sesliliğin ve ortak bir kültür inşa etmenin sembolüdür. Bu anlayışla, fakültemizdeki her öğrencinin sesine kulak vermeyi, farklı fikirlerin ve estetik yaklaşımların bir arada yer alabileceği bir alan oluşturmayı amaçlıyoruz.

İlk sayımızın ana temasını medeniyet olarak belirledik. Medeniyet kavramını çok boyutlu biçimde ele aldığımız bu sayıda; önce kavramın tarihsel ve kültürel anlam katmanlarını inceledik. Ardından “Batı’nın ışığı Doğu’dan gelir” düşüncesi etrafında Doğu’nun ilim, hikmet ve düşünce dünyasına katkılarını konu edindik. “Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar” ifadesiyle modern zamanların medeniyet anlayışını eleştiren yazılarımıza yer verdik.

Bu çerçevede:

- Semerkand üzerine yazımız, bir medeniyet şehri olarak estetik, tarih ve maneviyatın iç içe geçtiği bir dünyanın kapısını aralıyor.
- Roger Garaudy üzerine yapılan inceleme, Batı eleştirisiyle birlikte İslâm medeniyetine yönelişi ele alıyor.
- Cabir b. Hayyan ile Albert Einstein’ın karşılaştırıldığı yazı, bilimsel zihniyetin medeniyetlerle olan ilişkisini sorguluyor.
- Bunların yanı sıra, fakültemizde gerçekleşen akademik ve sosyal faaliyetleri yansıtan haber yazılarımız,
- Ve bir kısmı Filistin’e dair duyarlılığı yansıtan, bir kısmı da bireysel şiirlerimiz ile bu sayının farklı seslerini bir araya getiriyor.

Ahenk, sadece bir bülten değil; düşünen, hisseden ve üreten gençlerin ortak sesi olsun istiyoruz. Bu ilk sayıyla birlikte başlattığımız yolculukta siz değerli okurlarımızın ilgisi ve katkısı bizim için çok kıymetli. Dekanımız Prof. Dr. Nuri Adıgüzel ve Dekan Yardımcımız Dr. Öğr. Üyesi Peyman Ünügür Tekin’in öncülüğünde, öğrencilerin düşüncelerini, sanatsal üretimlerini ve toplumsal duyarlılıklarını yansıtabilecekleri bir mecra oluşturma amacıyla ilk sayımızı sizlerle buluşturmanın heyecanını yaşıyoruz.

Bu süreçte emek ve katkılarıyla dergimizin şekillenmesine destek veren Danışma Kurulu üyelerimize içten teşekkürlerimizi sunarız. Aynı zamanda, düşüncelerini ve yaratıcılıklarını bizlerle paylaşarak dergimize yazı gönderen tüm arkadaşlarımıza da minnettarız. Onların katkıları, bu mecranın zenginleşmesine ve anlam kazanmasına büyük katkı sağlamıştır. Bültenimizin grafik tasarımı için gönlünü ortaya koyan Hasan Yıldırım’a teşekkür ederiz. Hep birlikte oluşturduğumuz bu ilk sayının, gelecekte daha nice sayıya ilham kaynağı olmasını diliyoruz.

Yüksel Üçdal - Esra Yiğit - Beyza Gül Armağan

Mayıs 2025 Sayı: 1

İletişim

Ankara Yıldırım Beyazıt
Üniversitesi
Esenboğa Külliyesi C Blok
Esenboğa- Ankara
aybu.edu.tr/ahenk
e posta: aybuahekdergi@
gmail.com
instagram:
aybu.ahenkogrencibulteni
X: aybuahenk

Grafik/ Tasarım

Hasan YILDIRIM

Baskı:

Sonsöz
Gazetecilik Matbaacılık
Ltd. Şti.
İvedik OSB 1341. Cad.
No: 56
Yenimahalle/ Ankara

Geçmişten Geleceğe

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

İÇİNDEKİLER.....	2
MEDENİYET/ AİŞE OCAK.....	3
MEDENİYET DEDİĞİN TEK DİŞİ KALMIŞ CANAVAR MI?/ Sati Nur GÖKÇE	5
KARİKATÜR / Fatmanur DÜNDAR	6
CANAVARA DÖNÜŞEN MEDENİYET Mİ, ÖZÜNÜ KAYBEDEN BİZ Mİ?/ Rumeysa ÖZMEN.....	8
İSLAM'IN IŞIĞINDA BİR BATI ELEŞTİRİSİ: ROGER GARAUDY? / R. Dua SANCAKTAR	9
SENİ BEKLEYEN KOLLARIMA DÖN/ Yüksel ÜÇDAL	12
Bir Alman Şairin Bizi Bize Tanıtması: GOETHE/ Yüksel ÜÇDAL	12
ÖZBEK MANTISI/ Zeynep TEPE	14
EMANET ŞEHİR: SEMERKAND / Zeynep TEPE	15
MEDENİYET !/ Osman TAŞ.....	17
MAZLUMLARIN AHI/ Abdülkadir İSAKOV.....	18
Geçmişin Aynasında Bugünü Görmek: ENDÜLÜS VE MEDENİYET! / Ahenk/ Bahçıvan	19
EN ÂLÂ MEDENİYET (ŞİİR)/ Emre YÜCEL.....	21
NİDA (ŞİİR)/ Hüseyin USLU	21
ÜMİDİN KARANLIKTAN DOĞAN MEDENİYETİ/ İsminaz DEMİRCİ.....	22
MEDENİYET (ŞİİR)/ Z. GÖKALP	22
SANAT (ŞİİR) / F.N.Ç.	24
YOK NE YAZIK!/ Hasan YILDIRIM.....	25
FİLİSTİN (ŞİİR)/ Osman TAŞ	26
FAKÜLTEDEN HABERLER	27

Anlama Yolunda

Medeniyet, insanın yaşadığı dünyayı anlamlandırma ona yön verme ve bu süreçte ortaya koyduğu bilgi ve tecrübeleri sonraki nesillere aktarma çabasının sonucunda oluşan ortak bir mirastır. Bu birikim yalnızca maddi değil; kültürel, fikrî ve manevi unsurları da kapsar. Dolayısıyla medeniyet, sadece teknolojik ilerleme ya da şehirleşmeyle tanımlanamaz. Sanattan hukuka, bilimden ahlaka kadar insan hayatını kuşatan her alan medeniyetin bir parçasıdır. Aynı zamanda medeniyet, bilgiyle doğrudan ilişkilidir. Bilgi üreten, onu anlamlandıran ve sonraki nesillere aktaran toplumlar; medeniyet kurar, yaşatır ve dönüştürür.

Medeniyetin kaynağı tek bir coğrafya mıdır? Yoksa bilgi, birikim, zaman ve mekânın ötesinde bir etkileşim mi sunar bize? Tarih bize gösteriyor ki hiçbir medeniyet, boşlukta doğmamıştır. Her medeniyet bir öncekinden beslenmiş, onun bilgi ve tecrübelerini kendi değer süzgecinden geçirerek yeniden inşa etmiştir.

Medeniyetin kaynağı, nasıl şekillendiği tarih boyunca tartışılmış önemli bir konu olmuştur. Modern çağ, medeniyetin gelişimini daha çok Batı merkezli bir bakış açısından ele alsa da bu yaklaşım medeniyetin çok daha geniş bir etkileşimin ürünü olduğunu gözden kaçırmaktadır. Coğrafya, insanları şekillendiren bir etken olsa da bir medeniyetin doğuşu yalnızca bir mekânın veya bölgenin ötesindedir. Medeniyetler arasındaki etkileşimler, kültürel, bilimsel ve fikrî birikimlerin birbirine aktarılmasıyla daha zengin hale gelmiştir. Bu bağlamda, Batı'nın bilimsel ve kültürel ilerlemesi, yalnızca iç dinamiklerinden değil, aynı zamanda Doğu'nun tarihsel katkılarından da beslenmiştir. İslamiyet'i benimseyen birçok devletin, ticaret ve fetihler yoluyla farklı milletlerle kurduğu ilişkiler sayesinde hem birçok yeniliğe öncülük ettiği hem de Batı medeniyetini etkilediği açıktır. Nitekim tarih, Batı'nın aydınlanma yolundaki ışığını Doğu'dan aldığını defalarca göstermiştir.

Batının Işığı Doğudan Gelir

Bugün Batı'nın ulaştığı bilimsel ve teknolojik seviye, çoğunlukla kendi iç dinamikleriyle açıklanmakta; Rönesans, Aydınlanma ve Sanayi Devrimi gibi kırılmalar, sanki Batı'nın bağımsız ve özgün çabalarının sonucuymuş gibi sunulmaktadır. Oysa bu anlatı, Doğu'nun tarihsel katkılarını görünmez kılar. Oysa tarih bize açıkça şunu söyler: Batının ışığı Doğudan gelmiştir.

Örneğin, Cebir ilminin kurucusu olarak kabul edilen Harezmi, sadece matematik alanında değil, astronomi ve coğrafyada da çığır açmıştır. Bugün Batı'da kullanılan "algebra" kelimesi, onun el-Kitabü'l-Muhtasar fî Hesabî'l-Cebr ve'l-Mukabele adlı eserinden türemiştir. Aynı şekilde, "algorithm" kelimesi de Harezmi'nin Latinceleştirilmiş ismi olan "Algoritmi"den gelir. Bu sadece bir kelime değil, Batı'nın Doğu'dan aldığı düşünme yönteminin de kendisidir.

İslam medeniyeti, özellikle 8. Yüzyıldan itibaren başlayan tercüme faaliyetleriyle antik Yunan

Foto: Beyza Bıçkıcıoğlu

düşüncesini Arapçaya kazandırmış, bu metinler üzerinde derinlemesine çalışmalar yapmış ve sadece korumakla kalmayıp önemli katkılarda bulunmuştur. Farabi'nin mantık alanındaki çalışmaları, İbn Sina'nın tıp ve felsefede oluşturduğu külliyyat, Biruni'nin deneysel bilim anlayışı ya da İbn Rüşd'ün Aristoteles yorumları, yalnızca İslam dünyasında değil, Batı dünyasında da asırlarca etkili olmuştur. Murat Serdar'ın ifadesiyle:

“Avrupa'nın entelektüel tarihindeki büyük kırılmalar, İslam dünyasından gelen düşünsel ışığın rehberliğiyle gerçekleşmiştir” (Serdar, 2014, s. 123).

İbn Sina'nın “el-Kanun fi't-Tıb” adlı eseri, Avrupa üniversitelerinde 600 yıl boyunca tıp kitabı olarak okutulmuştur. Batı'nın tıp anlayışı, bu eserin sistematığı üzerine kurulmuştur. “Batının ışığı Doğudan gelir” derken, bu sadece mecazi bir ifade değil, kitap kitap, kelime kelime yaşanmış tarihsel bir gerçektir.

Toledo ve Sicilya gibi merkezlerde, bu bilgi hazineleri Latinceye çevrilmiş ve Avrupa'da bilimsel canlanmanın temel taşlarını oluşturmuştur. 12. Yüzyılda Toledo'da Gerard of Cremona, İbn Sina ve İbn Rüşd'ün onlarca eserini Latinceye çevirmiştir. Rönesans'ın habercisi olan bu faaliyetler olmasa, Batı'nın düşünce tarihinde böyle bir dönüşümün yaşanması mümkün olmazdı.

Yavuz Unat, bu etkileşimi şöyle açıklar:

“İslam dünyasında bilgi yalnızca tercüme edilmemiş, aynı zamanda yönetsel olarak da dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm olmasaydı, Batı'nın bilimsel zihniyetinin temeli atılamazdı” (Unat, 2012, s. 56).

Bu gerçeklik, oryantalist söylem tarafından uzun süre görmezden gelinmiştir. Oryantalizm, Doğu'yu irrasyonel, durağan ve gelişmeye kapalı olarak tanımlarken; Batı'yı akılcı, ilerlemeci ve üstün olarak kodlamıştır. Hasan Çiçek bu durumu şöyle ifade eder:

“Oryantalist söylem, Batı'nın medeniyet anlatısını meşrulaştırmak için Doğu'nun katkılarını bilinçli olarak dışarda bırakmıştır. Böylece Doğu, sadece eksik ve eksikliği tamamlanması gereken bir alan haline getirilmiştir” (Çiçek, 2013, s. 78).

Aliya İzzetbegoviç, medeniyetler arası etkileşimin önemine dair şöyle der:

“Doğu ve Batı arasında var olan bu köklü ilişki, bir medeniyetin kendisini ifade etme biçiminden daha fazlasıdır. Her iki kültür de birbirini besleyen, tamamlayan unsurlar olarak var olmuştur” (İzzetbegoviç, 2007, s. 45).

Oysa tarihsel gerçeklik, tam tersini gösteriyor. Galileo'nun ve Kopernik'in temellendirdiği astronomi anlayışının temelinde, Batlamyus'un değil,

Foto: Beyza Bıçkıcıoğlu

el-Battani'nin gözlemleri vardır. Batı'nın ünlü astronomları, İslam dünyasından gelen astronomi tablolarını kullanarak kendi teorilerini oluşturmuşlardır. Battani'nin geliştirdiği yöntemler, Avrupa'da yüzyıllar boyunca kullanılmıştır.

Yine bugün kullandığımız sayılar -0 dahil olmak üzere ondalık sistem -Hindistan'dan gelmiş, el-Harezmi aracılığıyla İslam dünyasında sistematize edilmiş, oradan da Batı'ya geçmiştir. Avrupa, bu sayıları “Arap rakamları” olarak tanımlarken, aslında “Doğu'dan gelen ışığı” kendi matematik sisteminin temeline yerleştirmiştir.

Doğu'nun bu üretkenliği yalnızca bilimsel alanla sınırlı değildir. Gazali'nin bilgiye yaklaşımı, insanın kalbini ve zihnini birlikte ele alan bir yapıdadır. Mevlana'nın insan merkezli dünya görüşü, modern dünyanın aradığı anlam boşluğuna cevap olabilecek niteliktedir. Doğu'nun bilgeliliği, yalnızca aklı değil; kalbi de inşa etmeye yöneliktir.

Bu yüzden medeniyet kavramını sadece teknik gelişmelerle sınırlamak, bir yanılgı olur. Medeniyet, insanın kendi varoluşuna verdiği cevaptır. Dolayısıyla Doğu, sadece Batı'nın yükselişine katkı sunmuş bir geçmiş değil; aynı zamanda geleceğin de birtakım seçeneklerini barındıran bir zihin dünyasıdır.

Bugün Doğu'nun ışığını yeniden keşfetmek; sadece tarihî bir borcu ifa etmek değil, aynı zamanda modern dünyanın anlam krizine cevap aramak anlamına gelir. Çünkü medeniyet, sadece geçmişin değil, geleceğin de adıdır. Ve bu geleceği inşa ederken, ışığın nereden geldiğini bilmek; onu yeniden keşfetmek son derece önemlidir.

Kaynakça

- Çiçek, H. (2013). Oryantalizm ve Batı'nın Medeniyet Anlatısı. İstanbul: Bilim Yayınları.
İzzetbegoviç, A. (2007). Doğu-Batı ve Medeniyetler Arası İlişkiler. Saraybosna: Elif Yayınları.
Serdar, M. (2014). İslam Düşüncesi ve Batı'daki Etkileri. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
Unat, Y. (2012). İslam Dünyasında Bilginin Dönüşümü ve Batı'ya Etkisi. İstanbul: Kayalar Yayınları

MEDENİYET DEDİĞİN TEK DİŞİ KALMIŞ CANAVAR MI?

“Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar!”

Mehmet Akif Ersoy, Safahat

Satı Nur Gökçe

Mehmet Akif Ersoy’un bu meşhur dizesi, sadece bir mısra değil; bir medeniyet eleştirisidir, bir sorgulamadır. Akif, Batı’nın teknolojik ve askeri gücüne karşı duyduğu hayranlığı değil; bu gücün arkasındaki ahlaki çöküşü, sömürüyü, insanlık dışı uygulamaları eleştirir. Aslında onun bu isyanı, sadece döneminin Batı’sına değil, aynı zamanda bütün zamanlarda hakikatten uzaklaşmış, gücünü merhametten değil, menfaatten alan medeniyet iddialarınadır.

Peki ama, nedir medeniyet? Kime göre, neye göre medeniyet?

Medeniyet: Bir Bina mı, Bir Bilinç mi?

Medeniyet kelimesi Arapça “medîne” kökünden gelir; şehir, şehirleşme anlamındadır. Lakin asıl anlamı bundan daha derindir. Medeniyet, sadece binalar, yollar, teknolojik gelişmeler değildir. İnsan ilişkilerinin, ahlaki değerlerin, adaletin, sanatın, düşüncenin, yani insanî olan her şeyin şekilleniş biçimidir.

İbn Haldun, medeniyeti sadece şehirleşme ile değil; toplumsal dayanışma (asabiyet), yönetim, ilim ve ahlâk ile tanımlar (Mukaddime). Onun medeniyet tasavvuru hem maddi hem de manevi boyutu kuşatır.

Günümüzde Medeniyet Algısı: Gökdelenler Kadar Yüksek, İnsanlık Kadar Yalnız

Bugün “medeniyet” denildiğinde akla gelen ilk şey; büyük şehirler, teknolojik yenilikler, dijital dönüşüm ve tüketim çılgınlığıdır. Ancak bu medeniyetin arka planında ne var?

Milyonlarca aç insan, savaş mağdurları, sömürülen ülkeler, yitirilen aile bağları ve yalnızlaşmış bireyler...

Nasıl bir medeniyettir bu? Katliamları “barış operasyonu”, işgali “özgürlük”, kültürel asimilasyonu “modernleşme” olarak pazarlayan bir yapı, gerçekten medeniyet midir?

“Nasıl Medeniyettir Bu?”

Suriye’de yerle bir edilen şehirler, Gazze’de ölen çocuklar, Myanmar’da görmezden gelinen insanlık dramı...

Batı’nın merkezinde doğmuş gibi gösterilen bu medeniyet anlayışı, kimi zaman bir bombanın ucunda, kimi zaman ekranlardan yayılan nefret dilinde, kimi zamansa ekonomik sistemlerle kuşatılmış yoksul coğrafyalarda tezahür ediyor.

Batı’yı toptan yermek doğru değil elbet. Bilim, sanat, felsefe alanında insanlığa katkı sağlayan büyük düşünürler ve çabalar vardır. Ancak Batı’nın “medeniyet” adı altında yaptıklarını sorgulamak da hakkımızdır. Bu anlamda Akif’in “tek dişi kalmış” ifadesi, bu çarpık yapıya verilen güçlü bir cevaptır. Artık o medeniyet, dışı süslü ancak içi boş bir yapıya benzemektedir.

Peki, Medeniyet Nasıl Olmalı?

Gerçek medeniyet, sadece ilerleme değil; bir dengedir.

Adalet ile hükmeden, ilimle yükselen, merhametle yaklaşan, çevreye ve insana saygı duyan bir yapı ancak medeniyet olabilir.

Mevlâna, “Gönül alma sanatı olmayanın yaptığı şehir, taş yığındır” der. İşte gönül almayan, insanı merkeze almayan hiçbir medeniyet uzun ömürlü değildir.

İslam medeniyeti, asırlar boyunca ilmiyle, mimariyle, hoşgörüsüyle, adaletiyle sadece kendi coğrafyasını değil, temas ettiği bütün bölgeleri etkilemiştir. Endülü’s’te ilim ve sanatın merkezi haline gelen şehirler, Bağdat’ta kurulan Beytül-Hikme, İstanbul’un medrese ve kütüphaneleri hep bu ruhun eseridir.

Medeniyetin Yolu: Tek Dişi Kalmasın Diye

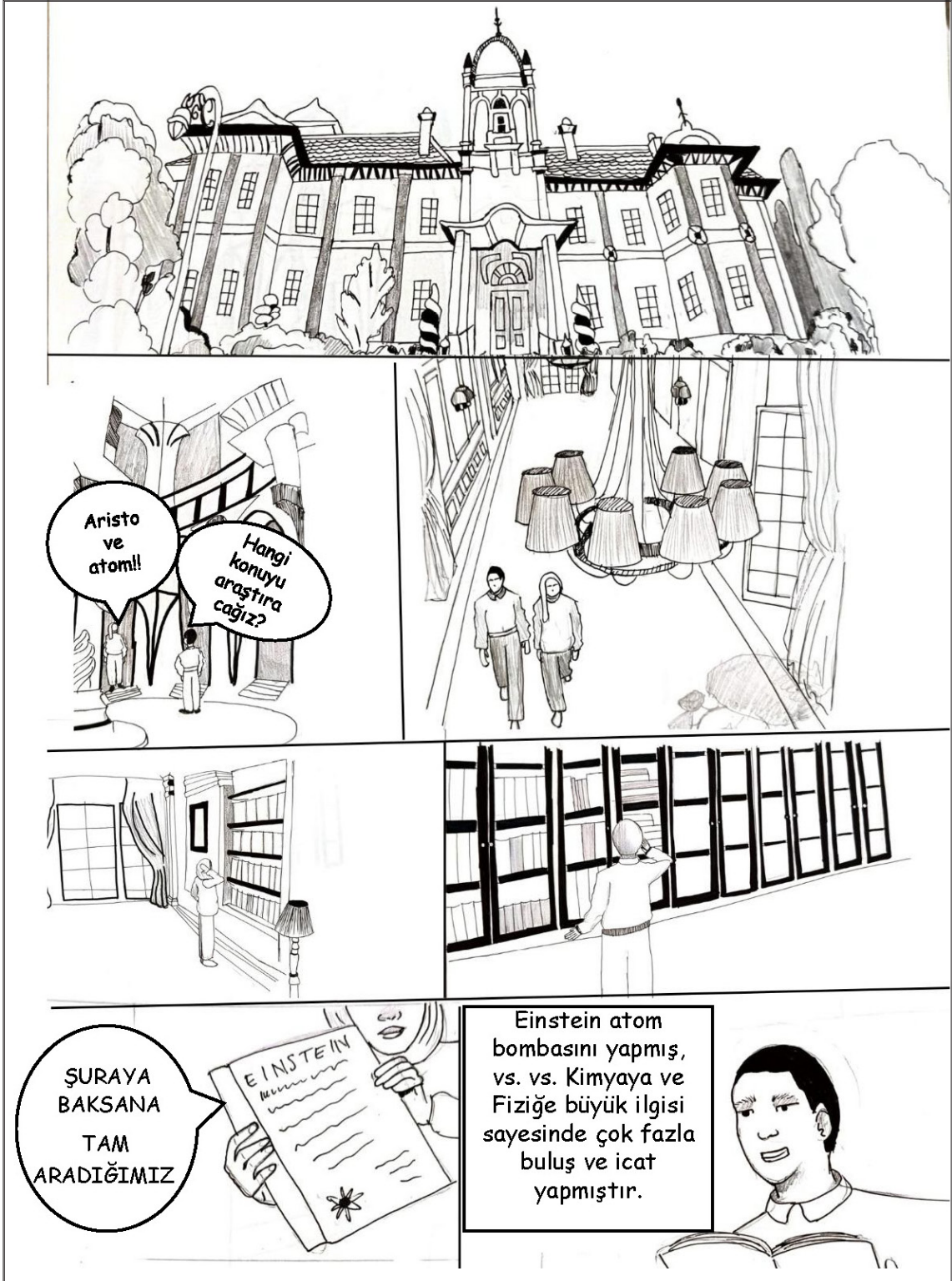
Medeniyetin yolu, yalnızca teknolojiden, askeri güçten ya da ekonomik başarıdan geçmez. İnsanî değerlerin yeşermediği yerde kurulan her yapı, günün birinde yıkılmaya mahkûmdur.

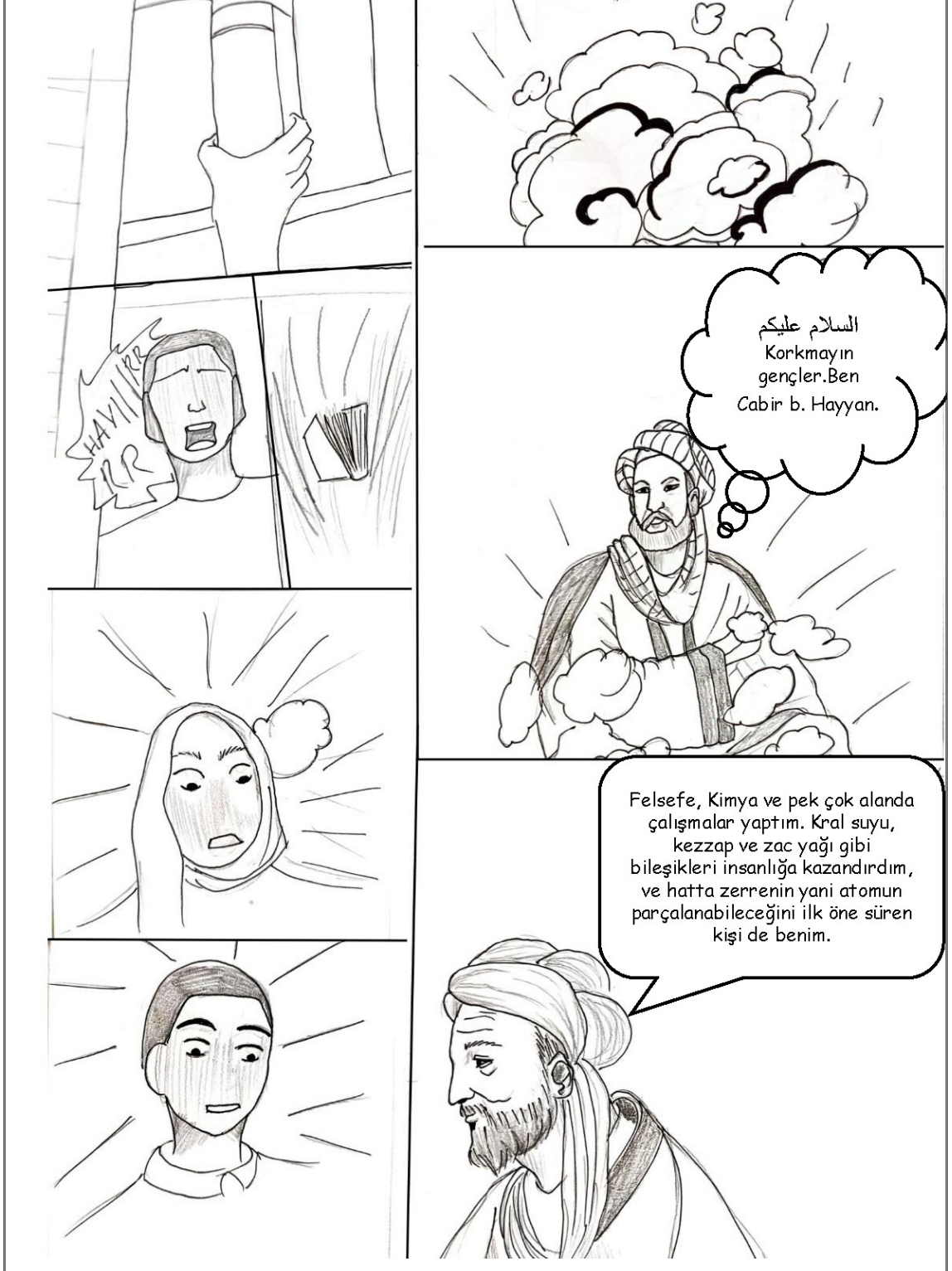
Bugün biz gençlere düşen görev, sadece geçmişi nostaljiyle anmak değil; geleceği inşa edecek sağlam temeller oluşturmaktır. Adalet, hakikat, özgürlük, vicdan ve merhamet... İşte bir medeniyetin asli unsurları bunlardır.

Medeniyet, yeniden inşa edilebilir, yeter ki biz insanı merkeze alalım. Yeter ki tek dişi kalmasın.

Kaynakça

- Ersoy, Mehmet Akif. Safahat, İnkılap Yay., İstanbul, 2020.
İbn Haldun, Mukaddime, Çev: Süleyman Uludağ, Dergah Yay., 2019.
Al-Attas, Syed Muhammad Naquib. Islam and Secularism, ISTAC, 1993.
Şeker, M. & Karaman, H. İslam Medeniyeti, İSAM Yayınları, 2015.
Zizek, Slavoj. Violence: Six Sideways Reflections, Picador, 2009.
Hasan Hanefi. Medeniyetin Geleceği, İnsan Yay., 2014.

CANAVARA DÖNÜŞEN MEDENİYET Mİ, ÖZÜNÜ KAYBEDEN BİZ Mİ?

Rumeysa Özmen

Medeniyet yalnızca taş üstüne taş koymak değildir. Asıl medeniyet, insanın gönlünü okşamak ve o gönle kendi özünden bir parça bırakabilmektir. Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşında geçen "Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar" mısrası, içi boşaltılmış bir ilerleme anlayışıyla insanın hem maddi hem de manevi yönden sömürüldüğünü gözler önüne serer. Oysa bizim medeniyetimiz insanı yalnızca bir beden olarak değil, ruh olarak da işler. Doğu'nun irfanı yalnızca maddi değil, aynı zamanda manevi olarak da derinleştirir.

İslam medeniyeti sadece şehirler değil, gönüller de inşa etmiştir. Bu gönül medeniyeti ise taşla toprakla değil; aşkla, ilimle, Kur'an'la, hikmetle, edebiyatla, şiirle inşa edilir. Mevlânâ'nın, Yunus Emre'nin, Gazâlî'nin ilim, fikir ve düşünceleriyle yoğrulmuş ve mana ile örülmüştür. Peki, Batı ne ile gelişmiştir?

Elbette Batı'nın da övüneceği de bilimsel, kültürel kaynakları vardır. Tıp, astronomi, matematik ve felsefe gibi alanlarda gelişmişlerdir. Ancak Bağdat'ta, Şam'da, Kurtuba'da yankılanan ayak seslerini yok sayamayız. Bugün bir yanda Batı'nın ilerlemesini sağlayan zihniyet; diğer yanda ise geçmişin irfanını özleyen ama günümüze nasıl taşıyacağını bilemeyen bir kitle duruyor. Ne Batı'nın furçasına ayak uydurabiliyoruz, ne de Doğu'nun kalbini yeniden canlandırabiliyoruz. İşte bu noktada edebiyat devreye giriyor.

Edebiyat, toplumun ruhunu, zihnini, acılarını, umutlarını bir araya toplayarak kaydeder. Yunus Emre'nin medeniyet anlayışı; şehirleşme ya da teknik gelişmeden ziyade, insanın gönlünü imar etmekle, sevgi, hoşgörü ve adalet gibi değerleri yaşatmakla ilgilidir. Bu nedenle medeniyeti şekille değil özellikle ilişkilendirir:

"İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir.

Sen kendin bilmez isen, bu nice okumaktır?"

Yunus Emre'nin bu dizelerinde vurguladığı üzere, ilmin ve medeniyetin en temel dayanağı insanın nefsini, haddini ve Rabbini bilmesidir. Mevlânâ ise benzer bir şekilde şu sözleri dile getirmiştir.

"Nice insanlar gördüm, üzerinde elbisesi yok; nice elbiseler gördüm, içinde insan yok."

Mevlânâ'nın bu sözü bize medeniyetin bir süs değil, bir öz olduğunu hatırlatır. Ne yazık ki bugün, medeniyetin ruhunu unutup yalnızca dış görünüşüne aldanır olduk. Medeniyeti anlamdan uzaklaştırıp şekilci bir anlayışla taklit edenler; tesettürü bir takva nişanı olmaktan çıkarıp toplumsal baskıya ya da moda simgesine dönüştürenler, hakikatten uzaklaşıyor.

Bugün tesettürü yalnızca bir "moda", "politik sembol" ya da "toplumsal aidiyetin zorunluluğu" olarak gören yaklaşımlar; hem medeniyetimizi zedeliyor hem de hakikat arayışındaki insanları bu yoldan uzaklaştırıyor. Oysa medeniyet baskıyla değil ikna ile korkuyla değil sevgiyle inşa edilir. Peygamber Efendimiz (s.a.v) bu konuda şöyle buyurur:

"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz." (Buhârî)

İslam'ın çağrısı medeniyetin ruhunu yansıtır. Ne Batı'nın her şeyi "özgürlük" adı altında meşrulaştıran anlayışı, ne de Doğu'nun bazen şekilcilik içinde boğulmuş aşırılığı İslam'ın terazisinde yer bulabilir. Hakiki medeniyet, nefsi değil kalbi esas alır.

Kaleme alınmış bir gazelde ya da mesnevîde yalnız aşk değil; ilim, hikmet, öz, ahlak da vardır. Bu yüzden bizim edebiyatımız sadece sanat için değil; hakikat için, İslam içindir. Çünkü en büyük sanatkar Allah'tır ve edebiyat, onun kalamından feyz alındığında anlam kazanır.

Şimdi yeniden soralım: Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar mı? Yoksa biz mi özünü kaybetmiş bir medeniyetin çocuklarıyız? Belki de asıl sorun canavarda değil kendimizdedir. Çünkü hakiki medeniyet ne sadece teknolojiye, ne de sadece gelecekle mümkündür. Medeniyet ne sadece Batı'dadır ne de Doğu'dadır. Hakiki medeniyet ilimle beslenir, edep ile yükselir, adaletle kök salar. Eğer özümüze dönmezsek, ne Batı'nın modernliği ne de Doğu'nun geleneği bizi kurtarır.

İslam'ın Işığında Bir Batı Eleştirisi:

ROGER GARAUDY?

R. Dua Sancaktar

20. yüzyılın soylu Don Kişot'u: Roger Garaudy 70'e yakın eseri, 40'ın üzerinde dile çevrilen Garaudy, Müslüman olduktan sonra Batı'da ısrarla yok sayılmaya çalışıldı. 1996'da Batı'da en çok tartışılan eseri, "İsrail, Mitler ve Terör" kitabını yayımladı. Kitap yayımlandığında dünyada kıyamet kopardı. Garaudy ezber yalanların üzerine gidiyordu. Üstelik bunu, Yahudiler aleyhine olacak şekilde yapıyordu.

Garaudy, Politikacı, filozof ve bilge birisidir. Hakikatin peşinden giden çok yönlü bir entelektüel. Yeryüzündeki bütün dinler, bütün kültürler ve bütün medeniyetler konusunda derin bir bilgiye sahip entelektüel. Sistemler üzerine düşünmüş, sanat üzerine konuşmuş coşkun bir Marksist, coşkun bir Komünist ve nihayet coşkulu bir Müslüman olarak hayatını tamamlamış bir bilge. Yalnızca dünyayı anlamaya çalışan değil, değiştirmeye de çalışan bir entelektüel. Ömrünün hemen her dakikasını, kitapların yanı sıra mücadelenin içinde geçirmesinin sebebi de bu.

Garaudy'nin hayatı;

1913'de Marsilya'da doğduğunda Katolik yoksul bir ailenin çocuğu olarak gözlerini dünyaya açmıştı. Gençlik yıllarında ailesine rağmen Protestanlığı tercih etti. Bir süre Protestan Gençlik Örgütü'nde, sonra 1933 yılında, daha sonra genel sekreteri ve ideoloğu olacağı Fransız Komünist Partisi'ne kaydoldu. Bir yandan felsefe eğitimi alıp, dünyayı anlamaya çalışıyor, diğer yandan onu değiştirmeye çalışıyordu. Ama 1939'da askere gitmesi gerekti. Yalnızca dünyayı anlamaya çalışan değil, değiştirmeye de çalışan bir entelektüel.

İkinci Dünya Savaşı başladığında Fransız ordusunda genç bir askerdi. Fransa'nın Hitler'le iş birliği yaptığını görünce buna itiraz etti ve tutuklandı. Fransa'nın o zamanki sömürgesi olan Cezayir'e sürgün edildi. Sürgündeyken İspanya'da yakalanıp Cezayir'e gönderilen komünistler yanlarına geldiğinde yoldaşlarını Enternasyonal'le karşılamak istediler.

Sürgündeki birini sürgün edemeyeceklerine göre haklarında ölüm emri verildi. İdam mangasının karşısında, kurşuna dizilmek için sıralandılar. İdamı, Cezayirli Müslüman askerler gerçekleştirecekti. Hikâye sona eriyordu: 'Ateş' emri duyuldu. Ama silah sesi duyulmadı. Müslüman askerler Fransız komutanın 'vur' emrini dinlemezler. Komutan, çılgınca askerleri kırbaçlar. Fakat yine ateş edilmez. O hengâmede Garaudy de arkadaşları da ölümün kıyısından dönerler, idam erelenir, iptal edilir.

İslam'a yöneliş;

Savaş bittikten sonra Garaudy'nin içine o büyük soru düşer. "Niçin ateş etmediler?" İlk cevap şaşkınlığını daha da artırır: Müslüman askerler, silahsız birine ateş etmeyi 'kâfirlik' sayarlarmış. O an fark eder ki felsefeci olmasına karşın dünyayı Batı'dan ibaret sanmaktadır.

İslam ve düşüncesiyle ilgili en ufak bir fikri yoktur. Anlamaya ve araştırmaya başlar. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Fransız Komünist Partisi'ne geri döner. Partinin ideoloğu olmasının yanı sıra partide adaydır da ve Ulusal Meclis'e seçilir. Bir süre senatörlük de yapar.

1962'de üç yıl boyunca Clermont-Ferrand Üniversitesi Sanat Fakültesi'nde dersler verir. Foucault'la yaşadığı tartışma sebebiyle buradan ayrılır. 1968'de Sovyetler Birliği, Çekoslovakya'ya girince bir bildiri yayınlayarak Komünist Parti'yi eleştirir. Bir süre sonra Protestanlığı da bırakır ve Katolikliği seçer.

Garaudy, bu sıralarda birbiri ardında olağanüstü eserler neşretmeye devam eder. 20. yüzyılın, 21. yüzyıla taşıyacak tüm temel meselelerini kitaplarında ayrıntılı ele alır. Üstelik yalnızca bununla da sınırlı değildir; sanat üzerine kaleme aldıkları da tüm dünyada büyük yankı uyandırır. Arayışı, çabası, mücadelesi mevcut ideallerine sırt çevirmeden yolunu İslam'a çıkarır ve 1940 yılında Cezayir'de yaşadığı meselenin adını koyabilmiştir artık.

1982 yılında 70 yaşına bastığında, dünyanın en önemli birkaç filozofundan biriyken Müslüman olduğunu ilan eder. Fransız parlamentosunda yaklaşık on yıl milletvekilliği, üç yıl da senatörlük yapan, Fransız Komünistlerinin akıl hocası ve ideoloğu olan, dünya felsefe tarihinin en önemli filozofları arasında gösterilen Garaudy'nin 1982 yılında Müslüman olduğunu ilan etmesi, varlığıyla övünen bütün Avrupalı dostlarını ve bütün dünya Komünistlerini şoka uğratmakla kalmaz, bütün İslam dünyasını da sevince boğar.

Garaudy'nin altmış yıllık arayışı nihayet sona ermiştir. İslam'ın çağı aşan ruhunu fark eder artık. 70'e yakın eseri, 40'ın üzerinde dile çevrilen Garaudy, Müslüman olduktan sonra Batı'da ısrarla yok sayılmaya çalışıldı. 1996'da Batı'da en çok tartışılan eseri, "İsrail, Mitler ve Terör" kitabını yayımladı. Kitap yayımlandığında dünyada kıyamet kopardı.

Garaudy alışılmışın tekdüzeliğinin üzerine gidiyordu. Üstelik bunu, Yahudiler aleyhine olacak şekilde yapıyordu. İfade özgürlüğü, insan hakları, basın gibi söylemler bir yana; Garaudy hakkında onlarca dava açıldı. Yargılandı, para ve hapis cezalarına çarptırıldı hem de "modern Fransız adaletinin" gölgesinde.

Batı'nın çifte standartlı politikalarını sert biçimde eleştiren güçlü muhalif bir düşünür olan Garaudy'nin, Türkçeye 30'a yakın eseri çevrildi. 2012 yılında, 99 yaşındayken vefat ettiğinde kaleme aldığı Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum, İslam'ın Vaadettikleri, İnsanlığın Medeniyet Destanı, İsrail-Mitler ve Terör, Yaşayanlara Çağrı, Amerikan Efsanesi gibi birbirinden önemli eserleri mevcut.

Batı eleştirisi;

Ona göre Batı, Sokrates'ten Descartes'a ve Locke'dan Kant'a kadar Batı felsefesinin özellikle bilmenin nasıl mümkün olduğunu öğrenmeyle vakit harcadığını belirtir (Garaudy, 1989, s. 38). Rönesans'tan itibaren Allah inancından giderek uzaklaşmış; Tanrı'yı terk ederek merkeze insanı yerleştirmiştir. Filozofları aracılığıyla, örneğin Nietzsche'nin "Tanrı öldü" düşüncesini dillendirmiş, bilimin her soruya cevap verebileceğine inanarak pozitivizme ve bilimciliğe yönelmiştir.

Lakin Garaudy, Tanrı'nın yok sayıldığı bir uygarlığın çökmeye mahkûm olduğunu savunur. Ancak bu görüş, seküler toplumların bilim, sanat ve insan hakları açısından sağladığı ilerlemeleri göz ardı etme riski taşır. Bununla birlikte, parayı ve güç sahibi olmayı adeta birer put hâline getirmiştir.

Yararının yanında yararsız, hatta zararlı olan birçok şeyi bolca üreten Batı, ardından bunları habire tükettirmeye dayalı bir ekonomik sistem kurmuştur. Garaudy bu ekonomiye "Pazar tektanrıcılığı" adını verir; Batı'nın dünya ülkelerini de aynı tarafa yönlendirmekle gezegenimizi intihara sürüklediğini savunur.

Ona göre Batı zihniyetinin yol açtığı önemli bir sorun da çevreyle ilgilidir. Çevrenin hor kullanılması, nükleer enerji, yer üstü ve yer altı zenginliklerinin israf edilmesi "torunların haklarının gasb edilmesi" anlamına gelir. Yaşayanlara Çağrı adlı hacimli kitabında alternatif enerji kaynaklarıyla ilgili tekliflerde bulunur ve özellikle Batı dünyasındaki israfın mutlaka önlenmesi için çare aranması üzerinde ısrarla durur.

Batı'nın nasıl bir zihniyete sahip olduğunu ve bu zihniyetin niçin reddedilmesi gerektiğini özetle şöyle belirtir: İçinde Allah'ın bulunmadığı bir ekonominin vahşi yöntem ve uygulamaları kabul edilemez. İçinde Allah'ın bulunmadığı Batı tarzı yönetim, milliyetçilik ve bloklaşma siyaseti insanlığa huzur veremez. İçinde Allah bulunmayan, "Nereden geldik, nereye gidiyoruz?" sorularını cevapsız bırakan, güce sahip olmanın dışında bir hedef tanımayan, bilimi değil bilimciliği benimseyen bir zihniyet insanlığa mutluluk getiremez.

Gerçekte Batı tipi bireyci toplumların itici gücü piyasa ekonomisi olup bu sistemde güçlüler zayıfları ezip geçmekte, okul ve üniversiteler pazara dönüştürüldüğünden yoksul yeteneklere yer kalmamakta, böylece yoksullar eğitim katliamına uğratılmaktadır. Aynı adaletsiz çark dünyayı da ezmektedir. Nitekim gelişmiş ülkeler gezegenimizdeki servetlerin %80'ini kontrol etmekte ve bu servetten dünya nüfusunun ancak %20'si yararlanmaktadır.

Garaudy ayrıca, Batı'nın kendisini dünyanın merkezi olarak görüp kendi dışındakileri barbarlar şeklinde nitelendirmesini şiddetle eleştirmiş, birçok eserinde Batı'nın bu kendini beğenmişliğini ve ben merkezçiliğini yıkmaya çalışmıştır. Parole d'homme adlı eserinde bu zihin yapısına ilişkin şu ilginç hatırlatmayı yapar: XVI. yüzyılda kilise yetkilileri kendi kendilerine "Amerikan yerlilerinin ruhu var mıdır?" sorusunu soruyorlardı. Buna karar verebilmek için birçok papanın gelip geçmesi gerekti.

Garaudy, Batı medeniyetinin içine düştüğü derin boşluğu André Malraux'un şu cümlesiyle ifade eder: "Bizim medeniyetimiz, 'Hayatın bir anlamı var mı?' sorusuna, 'Bilmiyorum' cevabını veren tarihin ilk ve tek medeniyetidir." Garaudy'ye göre Batı felsefesinin en büyük kusuru onun varlık felsefesiyle uğraşmasıdır. Oysa insanlık için gerekli olan felsefe spekülasyonu, teoriyi değil eylemi temel alan, eylemin önemini vurgulayan felsefedir.

Garaudy müslüman olduktan sonra Kur'an'daki, "Allah her an bir iştedir" ayetini görünce (Rahmân Suresi 29. ayeti ve meali | Kuran ve Meali). insan için de asıl önemli olanın "eylem" olması gerektiğini bütün eserlerinde vurgulamıştır. Garaudy açısından Batı felsefesinin bir diğer eksikliği de tabiatı kopması, ilâhî yüceliği inkâr edip kendi kendine yetme iddiasına kalkışmasıdır.

Ona göre Descartes, Batılı insana tabiatın sahibi ve efendisi olmayı öğütlemiştir. Sokrat'ın "daimon"undan Eflâtun'un "iyi ideası"na, Aristo'nun "hareket etmeyen hareket ettirici"sinden Descartes'ın "ontolojik kanıt"ına kadar gelişen Batı felsefesinde Allah hayatın kaynağı değildir.

Aristo'yu temel alan Hristiyanlık, İznik Konsili'nden, İslâm dini de Ya'kûb b. İshak el-Kindî ve İbn Rüşd'den itibaren aynı dar kalıplar içine sokulmuştur. Sonuçta Garaudy aşkınlığı reddeden, kendisini Allah'tan müstağni gören, vahyi kabul etmeyip sadece akılla yetinen bir felsefenin insanı kurtuluşa ulaştıramayacağına inanır.

Fikrî ve felsefî konularda birçok ünlü kişiyle başanlı tartışmalar yapan Roger Garaudy'nin bilhassa varoluşçu felsefenin kurucusu, ateist Jean-Paul Sartre ile Rastlantı ve Zorunluluk kitabının yazarı, Nobel ödüllü ateist bilim adamı Jacques Monod ile yaptığı tartışmalar meşhurdur.

Sanat anlayışı;

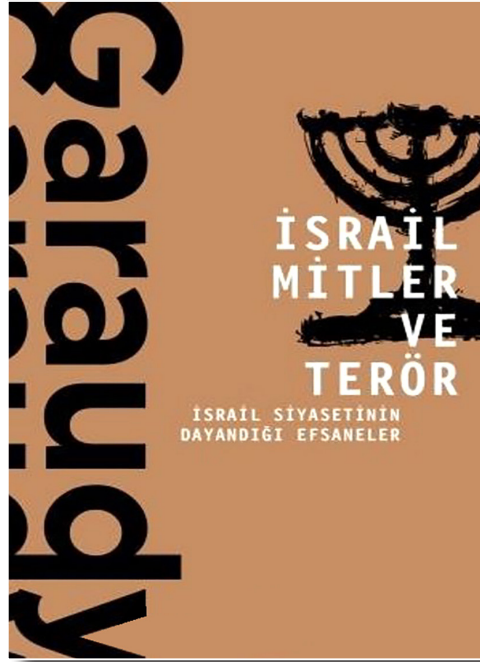
Garaudy'nin estetik anlayışına değinecek olursak, "sanat için sanat" anlayışına kesinlikle karşıdır. Başta Esthétique et Invention du Futur adlı eseri olmak üzere, Yaşanmış Şiir: Don Kişot, Vers une guerre de religion? ve İslâm'ın Aynası: Camiler başlıklı kitaplarında bu konuya geniş yer vermiştir. Aynı temayı ele alan 60 Œuvres qui Annoncent le Futur adlı eserinde ise altmış tabloyu çeşitli açılardan değerlendirmiş, Avrupa resminin 700 yıllık serüvenini anlatmıştır.

Ona göre sanat bir insandan diğerine giden en kısa yoldur. Sanat insana kendini aşması, aşkınlığını bulması için yapılan sürekli bir çağrıdır. Sanat insana nasıl insancıl olunabileceğini öğretir. Sanat kutsalsa vardır, zira hangi dinde olursa olsun Allah demek hayatın bir anlamı var demektir.

Din ve medeniyetler diyalogu;

Eski Mısır ve Eski Amerika yerlilerinin dinlerinden Zerdüşlük, Taoculuk, Konfüçyüsçülük, Hinduizm, Budizm, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm'a kadar bütün dinleri incelemiş, bu dinlerin kutsal veya temel kitaplarını derinlemesine okumuştur. Yaşayanlara Çağrı, Medeniyetler Diyalogu, İnsanlığın Medeniyet Destanı, Bir Din Savaşına Doğru mu? Başlıklı eserlerinde bu durum açıkça görülür.

Müslüman olmadan önce insanlığın dinlerine

sırf insana duyduğu saygıdan ötürü önem veren Garaudy müslüman olduktan sonra Kur'an'da geçen, "Biz, mesajımızı anlaşılır olarak iletebilmesi için hiçbir Resulü kendi halkının dilinden başka bir dille göndermedik." âyetini (Açık Kuran - Kur'an-ı Kerim Oku, Dinle ve Öğren, Ayet İbrahim 14/4) hatırlatarak hem İslâm'ı gayrimüslimlere anlatmak hem de onlardan faydalanmak için başka dinler hakkında yeterince bilgi sahibi olmanın gerektiğini söylemiştir.

Medeniyetler diyalogunu ilk başlatan kişinin Muhyiddin İbnü'l-Arabî olduğunu düşünen Garaudy, Komünist Partisi yönetiminde iken Marksist-Hristiyan diyalogu-

nu yürütmüş, Aforozdan Diyaloga adıyla Vatikan'a seslenen bir kitap yazmış, ayrıca Medeniyetler Diyalogu adlı eserinde diyalog meselesinin dünya çapında ele alınması gerektiğini ileri sürmüştür.

Medeniyetlerin ancak birbirlerini besleyerek gelişebildiğini, nitekim eski Yunan medeniyetinin -Batılıların iddia ettiği gibi- Avrupa kaynaklı olmayıp Mezopotamya, Mısır ve Anadolu topraklarından geldiğini delilleriyle ortaya koymuştur.

Garaudy, bugüne kadar gelen medeniyetler arasında sadece modern Batı medeniyetinin aşkınlıktan, ilâhî boyuttan kopuk olarak dünyaya hükmettiğine ve Rönesans'tan bu yana geliştirdiği bu hâkimiyetle de insanlığı intihara sürüklediğine inanır.

Batı'nın ve onunla birlikte bütün dünyanın bu korkunç felâketten kurtulması için Avrupa dışı din ve bilgeliklerden, bu arada özellikle İslâm'dan mutlaka yararlanılması, insanla insan, insanla tabiat ve insanla Tanrı arasında yeni bir ahenkli ilişkinin kurulması gerektiğini savunur.

Kaynakça

Açık Kuran-Kur'an-ı Kerim Oku, Dinle ve Öğren. (t.y.). Açık Kuran - Kur'an-ı Kerim Oku, Dinle ve Öğren. Geliş tarihi 03 Mayıs 2025, gönderen <https://acikkuran.com>

Çağdaş Bir Düşünür Olarak Garaudy ve Etkileri. (t.y.). Contemporary Muslim Thought. Geliş tarihi 03 Mayıs 2025, gönderen <https://www.cagdasdusunce.net/yazi/cagdas-bir-dusunur-olarak-garaudy-ve-etkileri> GARAUDY, Roger. (t.y.). TDV İslâm Ansiklopedisi. Geliş tarihi 03 Mayıs 2025, gönderen <https://islamansiklopedisi.org.tr/garaudy-roger> Gzt. (2021, Kasım 21). 20. yüzyılın soylu Don Kişot'u: Roger Garaudy [Text]. Gzt; Gzt. <https://www.gzt.com/cins/20-yuzyilin-soylu-don-kisotu-roger-garaudy-3367089>

Rahmân Suresi 29. Ayeti ve meali | Kuran ve Meali. (t.y.). Geliş tarihi 03 Mayıs 2025, gönderen <https://www.kuranvemeali.com/rahman-suresi/29-ayeti-meali>

Seni bekleyen kollarıma dön

Sebepsiz bir korkuyla örtülü yüzün
Çaresizlik ve asi bir hüznün
Cesaret gömleğini giydiğin gün
Seni bekleyen kollarıma dön

Karanlık bir ruh çökmüş bedenine
Papazlar ve rahipler şu an evinde
İman gömleğini giydiğinde
Seni bekleyen kollarıma dön

Kuru bir yaprak düşmüş kalbine
İçinde ne varsa saklı bilmece
Vuslat gömleğini giydiğinde
Seni bekleyen kollarıma dön

Yüksel Üçdal

Bir Alman Şairin Bizi Bize Tanıtması: **GOETHE**

Yüksel Üçdal

Frankfurt'ta dünyaya geldi. Babası, Frankfurt şehir meclisinde imparatorluk müşaviri olan hukukçu Johann Caspar Goethe, annesi belediye ve mahkeme reisinin kızı Catherina Elisabeth Textor'dur. Goethe kendi ifadesine göre hayat anlayışını babasından, şen tabiatını ve hayal kurma gücünü annesinden tevarüs etmiştir.

Goethe'yi bir cümlede tanımlamak istersek İslamiyet'e yakınlık duyduğu bilinen Alman edip ve şair demek uygun olur ve bu tanım üzerinden ilerlersek bu yazımda bahsedeceğim konu bir batı şairinin doğu medeniyetine bakışı olacaktır ve zorunlu olarak İslam hakkındaki görüşlerine de burada değinmiş olacağız.

Goethe'nin bu konularla ilk teması, hocası Herder'den 'Kur'an'ın bir dil harikası olduğu' sözünü duymasıyla başlamıştır. Özellikle Hz. Muhammed'e büyük ilgi duyan Goethe, bunu yazılarında da yansıtmıştır; örneğin şu şiiri bunun bir göstergesidir:

HAZRETİ MUHAMMED

Sevinç sevinç berrak
Ve yıldız yıldız parlak
Bir dağ pınarı
Üstünde beyaz bulutların
Ve kuytusunda bir yeşil yamacın
Aziz ruhlar sallamış beşiğini
Veda edip çocuk tazeliğiyle bulutlara
Raks eder gibi iner mermer kayalara
Haykırır sevincini semalara
Dağ geçitlerinde
Önüne katar renk renk çakılları
Ve bağrına basar kardeş pınarları...

*“Böyle bir şair varken dünyada şiir alanında bununla yarışmak
ve bir varlık göstermek güçleşmiştir, adeta mümkün değildir.
“Seninle yarışmak bir çılgınlıktır.”*

diye devam eden şiirinde bunu en açık şekli ile görebiliyoruz. Hem bu şiiri açıklama mahiyetinde hem de Goethe’nin bu görüşüne destek mahiyetinden bir alıntı daha yapacağım:

“Böyle bir şair varken dünyada şiir alanında bununla yarışmak ve bir varlık göstermek güçleşmiştir, adeta mümkün değildir. Hatta bir şiirinde; “Seninle yarışmak bir çılgınlıktır.” (Burada bahsettiği şair Hafız’dır.)

Yine Batı Doğu Divanı adlı eseri incelendiğinde yazarın eserini yazma biçiminden konularından üslubundan bir İslam medeniyet hamuru ile işlendiği görülmektedir.

Mesela:

Doğuda Allah’ın

Batıda Allah’ın

Kuzey ve güney illeri

Huzur içinde onun ellerinde...

O sizin için düzenledi yıldızları
Yol göstereyin diye karada, denizde
Böylece yol bulduğunuz sevince
Biteviye bakarak gökyüzüne

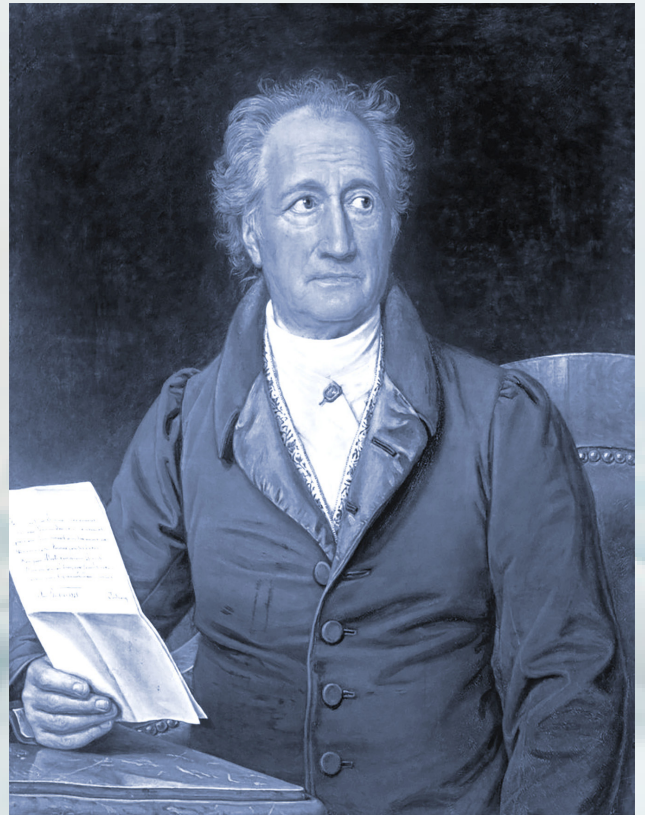
Bir benzetme yapmalı değil miydim
Adetim duyu gibi
Çünkü Allah bize
Sivrisinekte misal verdi

Sadece isim bile olsa
Usul usul açan şey
Güzel her şeyi verelim
Allahtan eser olduğu için

Goethe, Kur’an’dan, Allah bilincinden örnek alarak bu kıtaları ve benzerleri şiirlerinde de bu anlayışı yansıttığını görebiliyoruz.

O halde şunu dememiz lazım: Goethe zamanında bir evde kahve içtiği için o evi Alman devleti müze yaptırıyor ve sergiye sunuyor. Böyle bir değere bahsedilen dünya literatüründe de önemli bir yeri bulunan şair, yazar; önderi olarak bir Osmanlı şairi olan Baki’yi rehber kabul ediyor ve doğu medeniyetine hayranlık duyuyor ...

Peki bizler bu medeniyetin çocukları acaba Baki kimdir, mezarı nerededir, eserleri nelerdir biliyor muyuz kendimizi tanıyor muyuz?

ÖZBEK MANTISI

(Chuchvara)

Zeynep Tepe

Tarihi ve Özellikleri:

Chuchvara, kökeni 1400'lü yıllara dayanan geleneksel bir Özbek yemeğidir. Bozkırda göçebe yaşam tarzının etkilerini taşıyan bu yemek, Özbek mutfağının en önemli lezzetleri arasında yer alır. Onu diğer mantı türlerinden ayıran en belirgin özellik, kaynatılarak değil, buharda pişirilmesidir. Şekli ve pişirme yöntemiyle öne çıkan chuchvara, Özbek sofralarının vazgeçilmezlerinden biridir.

Özbek mutfağında genel olarak et bolca kullanılır ve bu yemek de bu geleneği sürdürmektedir.

Malzemeler:

Hamuru için:

- 5 su bardağı un
- 2 su bardağı ılık su (gereklikçe artırılabilir/azaltılabilir)

• 1 tatlı kaşığı tuz

İç harcı için:

- 1 kg kıyma (tercihen orta yağlı)
- 6-7 adet orta boy kuru soğan
- Sıvı yağ
- Tuz, karabiber, pul biber

Yapılışı:

1. Un, tuz ve suyu karıştırarak, hafif katı kıvamı bir hamur yoğurun. Hamur, dinlendikçe yumuşayacağı için başta biraz sert olması normaldir.
2. Yoğrulmuş hamuru streçle sararak yaklaşık 15 dakika kadar dinlendirin.
3. Bu sırada iç harcı hazırlayın: Kıymayı, minik doğranmış soğanları, baharatları ve biraz sıvı yağı bir kapta iyice karıştırın. (Lezzet için soğan miktarının kıymanın yaklaşık iki katı olması önerilir.)
4. Dinlenen hamuru küçük bezelere ayırarak mantı hamuru gibi açın. Küçük kare parçalar keserek içine harç koyup şekil verin.
5. Hazırlanan mantıları özel buharda pişirme aparatına dizerek pişirin. (Yaklaşık 25-30 dakika kadar buharda pişirilmesi yeterli olacaktır.)

Servis ve Tavsiyeler:

- Sıcak servis edilmesi tavsiye edilir.
- Yoğurtlu ve salçalı sosla da servis edilebilir.
- Sebzeli ve etli çorba şeklinde sunulan alternatif versiyonları da bulunmaktadır.

Fotoğraf: Selcan SEVER

Emanet Şehir

SEMERKAND

Zeynep Tepe

“Semerkand, dünyanın güneşe dönük en güzel yüzü.” diyor ya Amin Maalouf... Ben de sizi bu güzelliğin keşfine davet ediyorum. Zira bu güzellikten mahrum kalarak Semerkand’a değil de en çok kendimize haksızlık ediyor gibiyiz.

Şehrin isminin etimolojik kökenine bakalım öncelikle: Semer, burada daha önceleri yaşamış birisinin ismidir ve Kand, yani kent. Pers Hükümdarı Büyük Cyrus döneminde ileri bir karakol olarak kurulduğu düşünülse de bulgularda görülüyor ki Efrâsiyab, yani Türkçe ismiyle Türk komutanı Alp Er Tonga, ondan iki yüz sene kadar önce burayı hükmü altına almış. Bu yüzden günümüzdeki eski eserlerin olduğu bölgenin adı da Efrâsiyab olarak anılmakta.

Öyle bir şehir düşünün ki her hecesi, hatta her zerresi bilim, mimari, edebiyat ile dolu. Bir kapıyı açtığında ardından bir yenisi, daha sonra bir yenisi daha seni içine çekiyor. “Derya deniz” tabiri yanında az kalıyor. Mesela Registan Meydanı, üç büyük medreseye yüzyıllardır ev sahipliği yapıyor: Uluğ Bey Medresesi (15. yy.), Tillekâri Medresesi (17. yy.) ve Şirdâr Medresesi (17. yy.). Devasa ölçüde kapılar ki gerçekten devasa, yaklaşık olarak 35 metre uzunluğunda kapılar... Bu kapıların bu kadar ihtişamlı ve uzun olmasının sebebi ise içeri girenin kendisini bir insan eseri karşısında bile aciz hissetmesi, nefsi terbiye etmek, ilim ile gelecek olan kibrin yok edilmesidir.

Bu yapılarda İslami dokulara sıklıkla rastlamak mümkün. Mesela Uluğ Bey Medresesi kapısında “İlim öğrenmek her Müslümana farzdır.” hadisi yazmakta. Aynı şekilde Şirdâr Medresesi ve Tillekâri Medresesi kapısında da bu hadis bulunmaktadır. Sadece bu hadis değil, çeşitli hadis, ayet ve besmele örnekleri de karşımıza çıkıyor. Bunlar genellikle kûfi ve sülüs olarak işlenmiş yazılardır.

Yapının geri kalanında ise dikkat çeken birkaç motiften daha bahsetmek istiyorum. Bunlardan ilki aslan ve kaplan motifleridir. Bu iki motif, Moğol ve İran etkisi taşır. Anlamları ise gücü ve koruyuculuğu temsil eder. Güneş yüzlü insan motifi, kozmik gücü yani Tanrı’yı temsil eder. Bir diğer göze çarpan motif ise sarmaşık detaylarıdır. Bu detaylar, diğer geometrik desenlerde olduğu gibi Allah (cc)’ın kudretini ve rahmetini temsil eder. Yani toparlayacak olursak, her bir detayla insana yüce yaratıcı ve onun kuralları hatırlatılmak istenmiş gibidir.

Mimarinin geri kalanına bakacak olursak eğer, bu kısımlarda sadece yaratıcı değil, yaratılan da işin içine girmekte. Mesela uzun minarelerin üstü alışılagelmişin dışında, şerefesiz düz bir yapıya sahiptir. Bunun amacı ise hem olası bir tehlike anında istihbarat için gözetleme kulesi, hem de göçmen kuşlar için konaklama yeri olarak kullanılmasını sağlamaktır. Burada da mimariyle beraber

hem bir merhamet hem de farklı bir zekâ ürünü karşımıza çıkmakta.

Ve gelelim en önemli noktalardan birisine, kubbe kısmına... Kesin olmamakla beraber İbn Arabşah'ın "Gök kubbe olmasaydı, yeryüzünde bunlar alacaktı birinciliği." diye adlandırdığı bu kubbeler, göğe yükselişi ile hem astronomi alanında gözetleme yapmayı hem de ilim ile yüce Rabbine ulaşmayı temsil eder. Kubbelerin üzerindeki mavi ve turkuaz renkler ise özgürlüğü çağırıştır. Burada da yüzyıllar önce inşa edilmiş bir medrese olsa dahi, o dönemde yaşayanların en ufak detayda bile insan psikolojisini es geçmeyip ince ince, nakış nakış işlediğini görüyoruz. Hayrete düşmemek elde değil. Bu bilgileri edindikten sonra Semerkand için söylenen bunca güzel sözün hiçbirinin boşa olmadığını anlıyor gibiyim...

Güzel söz demişken, Semerkand'dan bahsediyorsak şair Ali Şir Nevaî'den bahsetmemek elde değil doğrusu. Kendisi aslen Afganistan'ın Herat kentinden olsa da en önemli eserlerini burada vermiştir. Şiirlerini yazarken gökyüzünü burada seyretmiştir. Mahlası Nevaî, tam ismi ise Mir Ali Şir bin Emir Küla'dır. Şair olmasının yanı sıra aynı zamanda devlet adamıdır. Bu yüzden sanata, ilme ve fakirlere hep destek olup medreseler kurmuştur. Bu da demek oluyor ki hem iyi bir sanatçı hem de iyi bir devlet adamıdır. Sanatçı yönüyle öncüdür hatta. Mevlânâ'ya, Yunus Emre'ye, Fuzûlî'ye, daha pek çok şaire de ilham kaynağı olmuştur. Özellikle öz Türkçeyi savunması ve Farsçaya karşı daha derinlikli bir dil olduğunu iddia etmesi, pek çok Türk şairin de önünü açmıştır.

Öncü bir şehirdir Semerkand. Öncü olması, onu halk arasındaki tabirle "âlimler fabrikası" diye adlandırılmasına, hatta gelen turistlerin de "âlimler fabrikasına hoş geldiniz" diyerek selamlanmasına sebep olmuştur. Ebû Hafs Necmeddîn en-Nesefî'nin el-Kand fî Zikri Ulemâ-i Semerkand adlı eserinde yalnızca Semerkand'da yaşamış 1000'den fazla âlimin adı geçmektedir. Bunlardan birisi ise Uluğ Bey'in en güvendiği bilim insanlarından olan Kâşî'dir. Tam ismi Gıyâsüddîn Cemşîd el-Kâşî'dir. Döneminin en kapsamlı matematikçisi, aynı zamanda astronom ve mühendistir. Pi sayısının ilk 16 basamağını da Kâşî çözümlenmiştir.

Semerkand ve içindeki medreselerin hem ilmi hem de manevi güzelliklerinden bahsettik ama ne denli önemli olduklarını bir kez daha vurgulamak için, o dönemdeki çalışmalardan yalnızca bir tanesi olan büyük bir keşiften de söz etmek istiyorum ki hafızalarımızdaki yeri daha da sağlamlaşsın. 15. yüzyılda Uluğ Bey Medresesi'nden ayak sesleri duyuyoruz. Bu ayak sesleri yalnızca o günlerde değil, 20. yüzyılda Avrupa'dan dahi duyuluyor. Büyük bir mermer sekstant düşünün; öyle büyük ki yarıçapı 40 metre... Yerin altına doğru inşa edilmiş bu ölçüm aleti, binanın bir parçası olacak kadar büyüktü ve çalışmalar içine girilerek sürdürülüyordu. Hesaplar, günümüzdeki hesaplara milimetrik farklarla yaklaşılmaktaydı. O dönemde Avrupa'da teleskop dahi keşfedilmemişken, bu rasathanede yıldız konumları virgüline kadar hesaplanıyordu. Avrupa, 20. yüzyıla kadar Uluğ Bey'in cetvelini kullanıyordu. Daha fazla söze gerek duymadan bu eserin ihtişamının idrakini sizin hayal gücünüze bırakıyorum.

Bu efsanevi şehri efsane kılan, burada anlattıklarımın ibaret değil elbette. Kaleme döktükçe bir diğerinin hatırı kalıyor gibi hissediyorum. Ama bazı halk efsanelerini de sizinle paylaşmadan edemeyeceğim doğrusu... Efsaneye göre, âlimlerden birisi bir gün rüyasında Peygamber Efendimiz'i görür. Rüya da Efendimiz ona der ki: "Benim Medine'm senin Semerkand'ına emanet olsun." Bu rüya halk arasında dolaşarak "Doğu'nun

Medine'si Semerkand'dır." gibi bir algıya neden olmuş ve "emanet şehir" künyesi Semerkand'a takılmıştır. Tek efsane bu da değil; eski dönemlerde bir şeyh rüyasında cenneti görür; cennetin ortasında ise altın kubbeleri olan, yolları ilimle döşenmiş bir şehir duruyordur. Dervişler bu şeyhe "Burası neresidir?" diye sorduğunda ise bu şehrin Semerkand olduğunu; ilimle inşa edilen bu şehrin de cennetten bir parça olduğunu söylerler...

Anlattığım efsaneler ne kadar doğrudur bilemem, efsane bu... Lakin yalan da sayılmaz hani. Dilimin döndüğünce, kalemimin yettiğince anlattım size bu cennet şehir Semerkand'ı. Registan Meydanı'ndan, Uluğ Bey'in medresesinden sizinle birlikte baktık gökyüzüne, Nevaî'nin hayatına. Mimarının eşsiz dehasını beraber inceledik. Gönlünüzün yıldızları sönmessin.

Selamtle...

MEDENİYET !

Osman Taş

**İslâm medeniyeti merhamet medeniyetidir.
İnsanı ve tüm canlıyı merkeze alır.**

Benim medeniyet deyince anladığım: Bir toplumun yaşadığı tarihi süreçte dinî, siyasi, sosyal ve kültürel olarak üretip oluşturduğu ve nesilden nesle aktararak günümüze kadar ulaştırdığı maddi- manevi gelişim ve her türlü birikimdir.

İslâm medeniyeti, batı medeniyeti, İnkalar vs. her medeniyet kendi insan tipini yetiştirir. Batı medeniyeti, İslâm alimlerinden aldıkları ilham ve de işgal ettikleri ülkelerin kaynaklarını sömürerek, çeşitli alanlarda bir hayli mesafe kat edip, eserler üreterek inkişaf etmişlerdir. Fakat zamanla, muharref de olsa inandıkları dinin değerlerinden uzaklaşarak; materialist ve güç merkezli bir medeniyete dönüşmüşlerdir. Gittikleri her yeri sömürerek, yerli halkları ya yok etmişler ya da dinlerini ve dillerini değiştirerek asimile etmişlerdir. Örneğin Güney Amerika'yı (Brezilya hariç) İspanyollar, Brezilya'yı Portekiz,

Amerika'yı İngilizler, Afrika'yı Fransızlar, Belçikalılar vs. işgal etmiştir.

İslâm medeniyeti ise merhamet medeniyetidir. İslâm medeniyeti, insanı ve tüm canlıyı merkeze alan bir medeniyettir.

Çünkü İslâm tahrif edilemeyen, son ve mükemmel dindir. Bu yüzden her şeyde Allah'ın rızası gözetilerek, gidilen her yer ihya edilmiş, kimsenin dine, diline ve kültürüne karışılmamıştır. Bugün Osmanlı'nın çekildiği tüm ülkelerde herkes kendi dinlerini, dillerini ve kültürel miraslarını olduğu gibi korurken Güney Amerikalıların isimleri İspanyol ve Portekiz ismi, dilleri İspanyolca ve Portekizce, dinleri ise tahrif edilmiş Hristiyanlıktır. Amerika'da İngilizce, Afrika'da Fransızca konuşulmaktadır. Bu da iki medeniyet arasındaki farkı ortaya koymaktadır.

MAZLUMLARIN AHI

Her taraf yalan dolan, mazlumlara yine üzgün,
Sahip çıkılamadı ki Filistin'e, doğru düzgün.
Bir yandan Doğu Türkistan, bir yandan Lübnan'da hüzn,
Mazlumların ahlarıyla titriyor dünya yüzün.

Kıyameti yaklaştırdık ettiğimiz isyanlarla
Ümmet diye haykırdık baş etmedik düşmanlarla
Sahtecilik yaptık "İslamcılık" namına
Mazlumların ahlarıyla titriyor dünya yüzü.

Unuttuk dostu akrabayı uymadık sünnete farza,
Sahip çıkamadık atalardan kalan davamıza,
Birlik olmak unutuldu nifak girdi aramıza,
Mazlumların ahlarıyla titremekte dünya yüzü.

Sen sen ol, her zaman fırsatçılıktan kaçın,
Zina, rüşvet, yalan dolan dedikodudan sakın.
Bir dava sahibi ol ki, o davaya sahip çık.
Zülüm gördüğün zaman da tüm gücünle karşı çık.
Mazlumların ahlarıyla titremesin bu dünya...

Abdülkadir İSAKOV

Geçmişin Aynasında Bugünü Görmek: **ENDÜLÜS VE MEDENİYET !**

Ahenk - Bahçıvan

Batı'nın bugün medeniyet adıyla sahiplendiği pek çok değer, aslında Doğu'nun, özellikle de İslam medeniyetinin sabırla ve hikmetle yoğurduğu birikimlerin üzerine inşa edilmiştir.

Bugün medeniyetten bahsederken çoğu zaman sadece görünenle yetiniyoruz. Metropoller, yükselen gökdelenler, ışıklı panolar, ekranlara gömülü hayatlar... Bütün bunlar medeniyetin suretini süslüyor olabilir. Ancak içlerinde ne var? İnsana dair ne taşıyor bu yapılar? Ne kadar yaşanabilir ne kadar anlamlı ne kadar adil bir dünya kuruyoruz?

Bu soruların izini sürerken, tarihin içinden bir ışık belirliyor: Endülüs... 711 yılında Tarık bin Ziyad'ın İber Yarımadası'na ayak basmasıyla başlayan ve 1492'de Granada'nın düşüşüyle kapanan bu yegâne dönem, yalnız İslam dünyasının değil, insanlık tarihinin de en parlak sahnelerinden biri olmuştur. Tüm bunlardan sonra Endülüs'ün sadece bir geçmiş olmadığını; bugünü anlamak ve yarına yön vermek için elimizde duran bir imkân olduğunu fark ettim. O andan itibaren, Endülüs yalnızca bir coğrafya ya da bir dönem değil; zihnimde bir merceğe dönüştü.

Yaklaşık sekiz yüzyıl süren Endülüs medeniyeti, sadece İslam dünyasının değil, insanlık tarihinin en aydınlık tecrübelerinden biri olarak kayıtlara geçmelidir. Orada sanat vardı, zarafet, adalet ve birlikte yaşama kültürü vardı. İlim ve eğitim,

hayatın tam ortasıydı. Kurtuba'da kurulan okullarda, kütüphanelerde insanlar bir araya gelip sadece bilgi öğrenmiyor, hayatı paylaşıyorlardı. Tıp, matematik, felsefe, astronomi... Herkesin diğerinden öğrenecek bir şeyi vardı. Kitaplar elden ele geçiyor, düşünceler sınırları aşıyordu. Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yahudiler, farklılıklarını yok saymadan, birbirlerinin inançlarına tahammül göstermeyi değil; onlarla birlikte bir hayatı inşa etmeyi başarmışlardı. Endülüs'ün bu yönü bana medeniyetin tanımını yeniden sorgulattı. Endülüs'ü sadece bir geçmiş değil, bugünün aynası olarak ele alan bu düşünceler; Batı'nın modernleşme anlatısının ne kadar eksik ne kadar seçici olduğunu da ortaya koydu.

Batı'nın bugün medeniyet adıyla sahiplendiği pek çok değer, aslında Doğu'nun, özellikle de İslam medeniyetinin sabırla ve hikmetle yoğurduğu birikimlerin üzerine inşa edilmiştir. Ne var ki Batı, bu borcu çoğu zaman sessizce geçiştirmiş, hatta üstünü örtmeyi tercih etmiştir. Oysa bu iklimde bilgi kanatlanmıştı. Ez-Zehrâvî'nin tıp ansiklopedisi yüzyıllar boyunca Avrupa'da okutuldu. Modern cerrahinin temellerini attı. İbn Rüşd, Aristo'yu

yeniden keşfederek hem Doğu'da hem Batı'da felsefenin zeminini yeniden kurdu. Harezmi'nin geliştirdiği cebir kuramı, bugünün bilgisayarlarına kadar uzanan bir bilimsel damarı başlattı. İbn Haldun ise Mukaddime'si ile, tarihe ve topluma yeni bir gözle bakmayı öğretti, sosyolojinin kapılarını açtı. Tüm bunlar olurken, Avrupa karanlık çağlarını yaşıyordu.

Ama Endülüs bir kandil gibi yanıyordu orada. Roger Garaudy'nin de söylediği gibi, Batı'nın sahiplendiği birçok değer, aslında sabırla ve hikmetle işlenmiş Doğu mirasının üzerine inşa edildi. Toledo Çeviri Okulu'nda Arapça eserler Latinceye çevrildi; bilginin yolu açıldı, Rönesans'ın temelleri atıldı. Avrupa üniversitelerinde okutulan bilim işte o günlerin armağanıydı. Ve ne yazık ki bu borcu kabul edenlerin sayısı hâlâ çok azdır. Batı, medeniyet deyince genelde hep kendini merkeze koyar. Oysa medeniyet, tek başına büyümek değil; birbirinden öğrenebilmek, birlikte bir şeyler inşa edebilmektir. İnsanın tek başına değil, birlikte yürüyebildiği zaman tekâmül etmesidir. Endülüs, bunu başarmıştır. Hem de sekiz yüzyıl boyunca.

Elbette bu medeniyetin çöküşü de bize çok şey anlatır. İç çekişmeler, mezhepçilik, iktidar tutkusu, liyakatsizlik ve içe karşı savaş... Bütün bunlar, bir medeniyetin aslında ne kadar hassas ve kolayca sarsılabilir olduğunu gösteriyor. Bu yüzden Endülüs, sadece bir ihtişam hikâyesi değil; aynı zamanda okumamız gereken bir uyarıdır. Endülüs hem en parlak hem de en acı dersleri barındıran bir medeniyet tecrübesidir. Onu anlamak, bugünün krizlerine ışık tutmak demektir. Endülüs'ü okumalıyız çünkü bugünün dünyasında da benzer bir savrulmanın

içindeyiz. Artık bilgi çok ama hikmet az. Hızlıyız ama nereye gittiğimizi çoğu zaman bilmiyoruz. Bağlantı kuruyoruz ama bağ kurmayı unutmuş gibiyiz. Endülüs'ün uyarısı kulaklarımızda yankılanıyor: Eğer ilmi, siyaseti, hayatı sadece güce dayandırırsak; içini adaletle, insafla ve birlikte yaşama iradesiyle doldurmazsak, o medeniyet parlarsa da içi boş kalır.

Bugün Endülüs'ün taşları yerinde duruyor olabilir. Sarayları ziyaret ediliyor, kalıntıları fotoğraflanıyor olabilir. Fakat asıl mesele şu, o ruhun, o medeniyet tasavvurunun izini biz nerede arıyoruz? Eğer medeniyeti sadece geçmişle ilgili bir kavram

olarak değil, bugünü ve yarını belirleyecek bir düşünce eksenini olarak ele alırsak; Endülüs bir kayıp değil, bir rehber olur. O rehber, bize sadece neyi yitirdiğimizi değil, neye geri dönebileceğimizi de gösterir. Ve belki de bugün bize düşen, Endülüs'ü tekrar inşa etmek değil; onun bize bıraktığı sorumluluğu sırtlanmaktır. Çünkü tarihin sesi yalnız geçmişten gelmez; bazen bugünün çılgınlığında da yankılanır. Endülüs'ün küllerinde hâlâ bir medeniyetin sızısı varsa, bugün Filistin'in toprağında da vicdanın suskunluğuna gömülmüş bir medeniyetin kalbi at-

maktadır.

Kaynakça

Roger Garaudy, İslamın Geleceği, çev. Mehmet Dağ, Pınar Yayınları.

Budak, Muhammed Ali. "Batı Kaynaklarına Göre Endülüs Medeniyeti'nin Eğitim ve Bazı Bilim Alanlarında Avrupa'ya Katkıları." Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt 16, sayı 30, 2014, ss. 247-270

Bıyıklı, Zülfikar. "Endülüs Medeniyetinin Kökleri ve Bir Arada Yaşama Tecrübesi." İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı 33, 2016, ss. 49-78.

Harmankaya, Meryem. Endülüs Medeniyeti ve Batı Avrupa'ya Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı Atçeken, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.

EN ÂLÂ MEDENİYET

En âlâ medeniyet vardır sende,
Sakın olma sen hiç kimseye “bende”!
Medeniyet arama başka yerde,
Aşk ile bağlan ilme, irfana, fene.
Evren senin, eksen senin, kan senin;
Mirasa sahip ol, hazine senin!
Ruhunu kaybetme, bu vatan senin.
Erdem, fazilet gerek bu bedene.

Emre Yücel

NİDA

Cehaletle akıllı bezenmiş bir muhit.
Salih kimseler azdır münferit.
Zalime masum deyu olur şahit.
Zulme susmaz haykırır hakikati bir murit.

Derya-ı gamda bir çırpınış.
Hak yolunda bir sabrediş.
Vardır elbet bir kurtuluş.
Sidre tü'l-münteha'ya bir yaslanış.

Hüseyin Uslu

MEDENİYET

Avrupa bir akademi âzaları milletler;
Her biri bir nurlu deha, çünkü ayrı harsı var.
Avrupa bir darülfünun; hocaları milletler;
Her birinin ihtisası, bir örneksiz dersi var.

Bu nurlardan biri sönse medeniyet loş kalır;
Derslerinden biri durur, bir kürsüsü boş kalır.

Medeniyet, beynelmilel yazılacak bir kitap;
Her faslını bir milletin harsı teşkil edecek.
Medeniyet bir konser ki birçok çalgı, saz, rübab
Birleşmekle bir ahengi ancak teknil edecek.

Bu kitabın bir mebhası eksik olsa okunmaz;
Bir âleti yoksa, ahenk gönüllere dokunmaz.

Ziya Gökalp
(1876 - 1924)

Ümidin Karanlıktan Doğan **MEDENİYETİ**

İsminaz Demirci

Medeniyet, sadece şehirlerin yükselişi, yolların genişlemesi, teknolojinin ilerleyişi değildir. Asıl medeniyet; kalbin serpilmesi, ruhun yeşermesi, insanın iç âleminde kurduğu nizamdır. Harici olan her şey, içte olanın bir yansımasıdır. Bir toplumun inşa ettiği yapılar, onun umutla yoğrulmuş hayal gücünün eseridir. Fakat umut kaybolduğunda, o yapılarda birer mezar sessizliği başlar.

İşte bu yüzden ümitsizlik, bir hastalık değil; bir felaket gibidir. Hem bireyin ruhunda hem de toplumun ruh köklerinde yankı bulan bir çöküştür. Ümitsizlik, hayali kurutmuş, iradeyi zincirlemiş, geleceği karartmıştır. Ümitsizliğin ürünü olan bu karanlık toplumun çöküşünün temel sebebi olacaktır.

Tam da bu noktada, Kur'an'ın nuruyla aydınlanan bir kıssa uzanır önümüze: Hz. Yunus'un kıssası. Bir peygamberin, üç karanlığın ortasında verdiği varoluş mücadelesi... O, denizin koyu lacivertinde, balığın zifiri karanlık karnında ve gecenin siyah örtüsü altında yalnızdı. Fakat bu yalnızlık, çaresizliğe değil, dua ile dirilişe vesile oldu.

“Hakiki medeniyet; kendine dönen, Rabbine yönelen, ümidi yeniden kuşanan insanla başlar.”

Hız. Yunus, kavmi tarafından reddedilmiş, denize atılmıştı. Toplumu onu reddetmişti, nefsiyle arasında bir huzur kalmamıştı ve geleceğe dair umut verici hiçbir işareti yoktu. Hız. Yunus’un buhranı-ımtihanı az olmayan bir vakit devam etti. Belki “Ama o hem toplumun hem içinde bulunduğu haleti ruhiyenin karanlığından sıyrılmayı başardığı noktada bir şeye tutundu.

Kalbinin en derin noktasından gelen bir yakarıyla karanlığı deldi. O kelimeler yalnızca bir kurtuluş değil, insanlığın karanlıkta bile ışık bulabileceğinin ilanıydı:

“Lâ ilâhe illâ ente, subhâneke innî kuntu mine’z-zâlimîn.”

“Sen’den başka ilah yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben nefsimi zulmedenlerden oldum.” (Enbiyâ, 21/87).

Bu dua bir teslimiyet değil, bir diriliştir. Ümidin en saf hâlidir. Eğer Hız. Yunus, içinde bulunduğu karanlıktan kurtulamayıp vazgeçseydi... yalnızca bir peygamber değil, bir örneklik de kaybolurdu. Ama o, dua ile iç âlemine yöneldi; kalbindeki imanı, Rabbine olan güveni diri tuttu. Ve Rabbimiz ona cevap verdi. Bu cevap sadece bir kurtuluş değil, insanlık için bir hatırlatmaydı: Ümit tükenmez, çünkü ümidin kaynağı sonsuzdur.

İşte medeniyet de böyledir. Yalnızca maddi kalkınmayla değil, manevi dirilişle kurulur. Hız. Yunus’un duası, bu anlamda bir medeniyet duasıdır. Bireyin nefsinden başlayarak toplumu saran bir dönüşüm duası... Bu yüzden, kendi iç karanlıklarımızda boğulmak üzereyken, biz de o duayı tekrarlamalıyız. Çünkü medeniyet, dua edenlerin, karanlıkta bile Rabbine yönelenlerin eseridir.

Bugün bir toplumun yeniden dirilmesi için ihtiyaç duyduğu şey sadece yeni yollar, binalar, projeler değil; yeni dualardır, yeni umutlardır. Medeniyet, içini kaybetmiş kalabalıklarda değil, iç dünyasında bir güneş doğuran fertlerde yeşerir. Ve biz, medeniyetimizin temeline ümidin taşını koymadıkça, ne kadar yükselirsek yükselelim, çöküşümüz bir o kadar sert olacaktır.

O hâlde; ümitsizliği bir son değil, içimizdeki ilahi nefesi hatırlamak için bir çağrı olarak görelim.

Ey insan!

Kalabalıkların içinde kaybolmuş, sesi kendi nefesinde boğulmuş, umudu yorgun düşmüş yürek... Bil ki sen de bir Hız. Yunus’sun. Belki bir balığın karnında değilsin ama zamane karanlıklarında sıkışıp kaldın. Belki kavmin seni denize atmadı ama anlaşılmaışlıkla yalnızlaştın. Belki deniz dalgaları yok etrafında ama geleceğın meçhul sularında sürükleniyorsun.

Şimdi dur.

Dünyanın sesini sustur, iç sesini dinle. Ve kalbinden yükselen o kadim duayı hatırla:

“Lâ ilâhe illâ ente, subhâneke innî kuntu mine’z-zâlimîn.”

Bu dua, karanlıkları yaran bir nurdur. Bu dua, bir medeniyetin küllerinden doğuşudur.

Şimdi içindeki medeniyeti uyandır.

Çünkü hakiki medeniyet; kendine dönen, Rabbine yönelen, ümidi yeniden kuşanan insanla başlar.

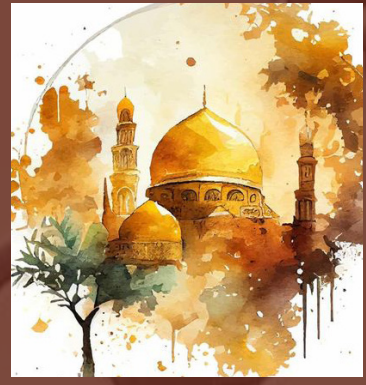
Ve belki de bu çağ, senin duanı bekliyordur. Vesselam.

SANAT

Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyarımızda bin bir baharı saklar!
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar

Sen kubbesinde ince bir mozaik ararda
Gezersin kırk asırlık mabedin içini
Bizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,
Bize heyecan verir bir parça yeşil çini

Sen raksına dalarken için titrer derinden
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin
Bizimde kalbimizi kımıldatır derinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin

YOK NE YAZIK!

Fırtınayı andıran orkestra sesleri
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine,
İstirap çekenlerin acıklı nefesleri
Bizde geçer en yanık bir musiki yerine

Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini,
Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun
Görünce bir köylünün kıvrılmağan belini...

Başka sanat bilmeyiz karşımızda dururken
Yazılmamış bir destan gibi Anadolu'muz
Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana uğurlar olsun... ayrılıyor yolumuz

Faruk Nafiz Çamlıbel

Hani vardı savaşın da bir hukuku
Hani yalnız cepheydi ateş hududu
Hani nerde özgürce yaşam umudu
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Çocuklar bu savaşın en çok mağduru
Kudüs'te yerle bir insanlık onuru
Hani vicdan nerede? Cevapsız soru!
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Sahtedir dünyanın medeniyet kurgusu
Kalmadı şu alemde güven duygusu
Hani adalet hani yargı korkusu
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Tarumar edildi insanlık korusu
Sahnedeki sessizliğin utanç korusu
Hani makbuldü ya her şeyin doğrusu!
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Yangında müminlerin yaşı korusu
Tevhitte yüreklere serpilecek su
Hani nerde beklenen İslam ordusu
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Ey zalim İsrail ey katiller sürüsü
Helakiniz olsun göklerin gürültüsü
Hani nerde hümanistlik hoşgörüsü
Filistin'de yok Gazze'de yok ne yazık!

Hasan Yıldırım

FİLİSTİN

Osmanlı yetimi, Müslüman yurdu,
Her gün kan ağlıyor, güzel Filistin!
Musallat olalı çakalı, kurdu,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Çağdaş firavunlar her yanı sarmış,
Necis zalim güruh, hareme girmiş!
Mescidi Aksâ'nın gülünü kırmış,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

İslâm yurtlarında kurulmuş kumpas,
Bitmiyor evlerde matem ile yas!
Mazlum Müslümana kimseden yok ses,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Rafa kalkalı İslam kardeşliği,
Kardeş kardeşe eder, kalleşliği!
Siyon yaşarken, zafer sarhoşluğu,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Kendi vatanında esaret yaşar,
Nice körpe canlar toprağa düşer!
Sessizce seyreden akvâm-ı beşer
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Oluk, oluk mazlum kanı akarken,
Hemen her haneden şehit çıkarken!
Evini-barkını yakıp yıkarken,
Her gün kan ağlıyor, güzel Filistin!

Acep gören var mı, böyle vandallık,
Doymuyor ki, kana devr-i yamyamlık!
Kudüs'ün üstüne çökmüş karanlık,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Yazık ki çakala kalınca meydan!
Olanlara bakıp kıskanır şeytan,
Yavuz hırsız kovar, sahibin evden,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Yok olan merhamet, ölen vicdanlar,
Bu kadar vahşete gözün yumanlar,
Tek diş canavardan medet umanlar,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Zalime-zulme kanan insanlık,
Cahiller devrine dönen insanlık,
Esfel-i sâfiline inen insanlık,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Hak-Hukuk tanımaz, sapık kavmiyet,
Her an pervasızca işler cinayet!
İster ki bu yüzden kopsun kıyamet,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!

Bekleyin, gelecek elbet yarına,
Yanacaksın cehennemin narına!
Sonun benzeyecek ceddin Karun'a,
Her gün kan ağlıyor güzel Filistin!...

Osman Taş

İlahiyata Adanmış Bir Ömür: PROF. DR. MEHMET SAİD HATİBOĞLU Konferansı

Derleyen: Ömer Faruk ŞAHİN

İlahiyat alanına uluslararası düzeyde katkı sağlamış önemli bir şahsiyet olan, Prof. Dr. Mehmet Said Hatiboğlu, 8 Nisan 2025 tarihinde AYBÜ İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde kapsamlı bir konferans gerçekleştirdi. Bu önemli konferans geleceğin ilahiyatçıları olan biz öğrencilere yol gösterdi.

Fakülte Dekanımız Prof. Dr. Nuri Adıgüzel, Dekan Yardımcıları, kıymetli akademisyenlerimiz ve yoğun öğrenci katılımıyla verimli bir konferans gerçekleşti. Dinleyicilerin iştiaqla hocamızı dinlediği keyifli bir ortam oluştu. Hocamız, bizlere

otobiografisini, ilahiyat serüvenini ve nasıl bir ilahiyatçı olmamız gerektiğini deneyimleriyle ve engin bilgisiyle harmanlayarak aktardı.

Hocamız, konferans boyunca 'Bir İlahiyatçı Nasıl Olmalı?', 'İslam'da Hadislere Bakış Açısı' ve 'Tenkid'in Önemi' gibi konulara ağırlık verdi. Modern dönemde Müslümanların ve bilhassa Müslüman toplumlarına etki eden akademisyenlerin tamamıyla gelenekçi değil geleneğe sadık kalarak İslami doktrinlere eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşması gerektiğini tavsiye etti. Müslüman kimliğinin bölgesel bir etkiden öteye

evrensel bir kimlik olması gerektiğini vurguladı. Yenilikçi, tümevarımcı ve eleştirel bir kimliğin modern dönemde tutunabileceğine; çeşitli fikirlere açık olmanın ise radikalizmden çok meşru bir kimlik inşasının gerekliliğini gösterdiğine özellikle değindi.

AYBÜ İlahiyat Fakültesi ÖĞRENCİ PANELİ

Derleyen: Rumeysa Dua Sancaktar- Ömer Faruk Şahin

9 Nisan 2025 tarihinde Ankara YBÜ İlahiyat Fakültesinde Dr. Öğr. Üyesi Peyman Ünügör Tekin moderatörlüğünde, fakülte yönetimimiz, akademisyenlerimiz ve öğrencilerimizin katılımlarıyla öğrencilerinin oluşturduğu öğrenci panelinin ilk oturumu gerçekleşti.

Panelin ilk oturumunun panelistleri fakülte öğrencileri Yüksel Üçdal, Aişe Ocak ve R. Dua Sancaktar arkadaşlarımızdı. Yüksel Üçdal, “Modern Dünyada Müslüman Olmak” ana başlığı ve “Sünneti Çağa Taşımak” alt başlığı çerçevesinde panel sunumunu gerçekleştirdi. Konuyu sünneti algılama biçimimiz ve modern hayatta Hz. Peygamber’in sünnetine uygun yaşam olmak üzerekiye ayıran Üçdal; hadis, fıkıh gibi İslami ilimlerden de faydalanarak sünneti küresel dünyada canlı tutmak üzerine derin araştırma ve ideallerini dinleyicilere sundu.

Aişe Ocak ise “Hak ve Sorumluluklarımız” ana başlığı altında, öncelikle çeşitli coğrafyalarda Müslümanların karşılaştıkları hak ihlallerine değindi.

Ardından dinleyicilerin bir Müslümanın zulüm karşısında nasıl bir duruş sergilemesi gerektiğine dair anekdotlar sundu. Konusunu aktarırken yıllardır zulmün hâkim olduğu İslam coğrafyalarından bahsedip sessiz çığlıkların hâkim olduğu direnişçi Filistin halkının en büyük örneklerimizden birini teşkil ettiğini dillendirerek dinleyicileri haksızlıklar karşısında onurlu bir duruş sergilemeye davet etti.

Panelin son sunumunda R. Dua Sancaktar, “Modern dünyada müslüman kimliği çerçevesinde özgüvenli Müslüman kimliği nasıl inşa edilir?” sorusuna dair cevap arayışlarını ve incelemelerini dinleyicilere sundu. Ahlak, mantık ve psikoloji ilimlerinin öğretilerine başvurarak özgüvenli insan yetiştirmenin önemine değindi ve konuyu öncü şahsiyetler özelinde zenginleştirdi. Böylece özgüvensiz insanın eksikliklerinden bahsetmenin yanında her Müslümanın özgüven sahibi olması gerektiğine vurgu yaptı. Panelist konuşmasını herhangi bir müminin yaşayışında temsiliyet ve teslimiyetin ana temel oluşturduğuna dikkat çekerek sonuçlandırdı.

10 Nisan 2025 Tarihinde Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Dr. Öğr. Üyesi Nur Betül Atakul moderatörlüğünde İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin oluşturduğu Öğrenci Panelinin ikinci oturumu gerçekleştirildi.

Panel, Fakülte öğrencilerinden Sevilay Meydan ve Emel Sezer’in oluşturdukları başlık ile şekillendi.

Sevilay Meydan, “Çocuk Hakları” ana başlığı bağlamında, çocukların doğuştan sahip olduğu hakların neler olduğuna değindi. Ardından yaşam hakkı, eğitim ve terbiye hakkı, adalet ve eşitlik

AYBÜ İlahiyat Fakültesi KONFERANS

hakkı, geçim ve barınma hakkı gibi alt başlıklarda örnekler sunarak konuyu derinlemesine aktardı.

Çağımızdaki vahşetin bir neticesi olarak Gazze’de, Doğu Türkistan’da ve Afrika’daki çocuk haklarının ihlallerine yer verdi. Bu alandaki eksikliklerin nasıl giderileceğine dair bazı çözüm önerileri dile getirildi. Meydan, Peygamber Efendimiz’in (sav) örnek davranışlarına yer vermeyi de unutmadı.

Emel Sezer ise “Modern Dünyada Müslüman Kimliği” başlığıyla günümüz Müslümanlarının tecrübe ettiği kimlik krizi buhranın üzerinde durdu. Arkadaşımız bu can yakıcı sorunu Müslüman ailelerin çocukları arasında yaşanan kimlik krizlerinin sebeplerine işaret ederek ve çözüm önerileri teklif ederek ele aldı. Panelimiz dinleyici olarak katılan arkadaşlarımız ve hocalarımızın soru ve önerileriyle zenginleşti. Öğrenci panellerinin gelenekselleşmesi ve her sene tematik başlıklarla düzenlenmesi temennileri dile getirildi. Ayrıca panellerde teorik olarak tartışılan sorunlara dönük çözüm önerilerini pratik hayata geçirmeye yönelik projelerin geliştirilmesi gerektiğinin altı çizildi. Bu bağlamda öğrenci panellerimizin fakültemiz bünyesinde yapılacak nice güzel çalışmaya kapı açacağını umut ediyoruz.

Fotoğraf : Esra Yiğit

PROF. DR. SİNAN CANAN:

*İnsan, karnı doyunca arıza
çıkaran tek canlıdır!*

Derleyen: Saliha Ulupınar

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBÜ) Bilim Konferansları kapsamında, 16 Nisan 2025 Çarşamba günü “İnsanın Fabrika Ayarları” başlıklı bir konferans düzenlendi. Maveria Gençlik Topluluğu’nun ev sahipliğinde gerçekleştirilen etkinlikte, nörobilim alanındaki çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. Sinan Canan misafir konuşmacı olarak yer aldı. Fakülte yönetimimiz, akademisyenlerimiz ve öğrencilerimizin geniş katılımıyla gerçekleşen etkinlik, büyük ilgi gördü.

Nörobilim uzmanı olan Prof. Dr. Sinan Canan, insan davranışları, beyin yapısı ve modern yaşam arasındaki ilişki üzerine yaptığı popüler bilim çalışmalarıyla tanınmaktadır. Prof. Dr. Sinan Canan, konuşmasında insanın doğasına uygun bir yaşam biçiminin beş temel ilkesi üzerine odaklandı. “Hareket etmek”, “çeşitli ve aralıklı beslenmek”, “olumlu ve zengin sosyal ilişkiler kurmak”, “düşük stresli bir yaşam sürmek” ve “sınırları aşmak” gibi temel başlıklar çerçevesinde dinleyicilere, insan biyolojisinin ve psikolojisinin doğasıyla uyumlu bir hayatın ipuçlarını sundu.

Programın sonunda öğrenciler, merak ettikleri konularla ilgili Prof. Dr. Sinan Canan’a sorular yöneltti. Yoğun ilgiyle geçen soru-cevap bölümünün ardından, kendisine günün anısına çiçek ve kitap takdim edilerek teşekkür edildi.

AYBÜ İlahiyat Fakültesi KONFERANS

DOÇ. DR. BURHAN İŞLEYEN

Derleyen: Hüseyin Uslu

16 Nisan 2025 tarihinde Milli Gençlik Topluluğu aracılığı ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu'nda toplumda önemli bir rol oynayan ve ilham verici çalışmalarıyla tanınan değerli bir akademisyen ve din adamı, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Burhan İşleyen ağırlandı.

Fakülte Dekanımız, Dekan Yardımcıları, kıymetli akademisyenlerimiz ve yoğun öğrenci katılımıyla verimli bir konferans gerçekleşti.

Burhan İşleyen hocamız, "Sorumluluk ve Davet" başlıklı konuşmasında Müslüman toplumunun

günümüzdeki, hatta tarihsel süreçteki sorumluluk bilincini birkaç İslam aliminin hatıratıyla örnekleterek özetledi. Kendisi telefon ve teknolojinin hayatımızda büyük bir yer kapladığını ve bunun insanın sorumluluk bilincini kaybetmesinde büyük bir etken olduğunu vurguladı.

Hocamızın samimi ve bilgilendirici üslubu, dinleyiciler üzerinde derin bir etki bıraktı. Konferans, katılımcıların bu değerli bilgiler için teşekkürler sunmasıyla ve dekanlığımızın hocamıza bizlere ayırdığı kıymetli zaman için bir hediye takdim edilmesiyle son buldu.

ULUSLARARASI GENÇLİK VE TEKNOLOJİ SEMPOZYUMU

Derleyen: Ömer Faruk Şahin

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde, 24-26 Nisan tarihlerinde “Uluslararası Gençlik ve Teknoloji Sempozyumu” düzenlendi. Sempozyum, Fakülte dekanımız Sayın Prof. Dr. Nuri ADIGÜZEL, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İbrahim Hilmi Karşlı, yurtiçi ile ve yurtdışından çeşitli akademisyenlerin katılımıyla başarılı bir şekilde gerçekleşti.

Programda, gelişen ve küresleşen dünyada genç nüfusun hem-

hal olduğu teknolojik ekipmanlar ve sosyal ağların kullanımına ilişkin sağlıklı bir zeminin oluşmasına katkı sağlanması ve çözüm önerilerinin akademik çevrede dile getirilmesi hedeflendi.

Konuşmacılar, kendi materyallerini kullanarak ana konuya giriş yapıp çözümlerini dinleyicilere aktardı. Teknolojinin doğurduğu olanaklar ve dezavantajlar dile getirilerek, yeni neslin teknolojiye karşı tutumu ile gençler arasındaki popülaritenin doğurduğu veya doğurması muhtemel problemlere

karşı getirilmesi gereken tutumlar ele alındı. Her konuşmacı, bahsi geçen konuya kendi deneyimleri ve bilgileriyle açıklık getirdi.

Bu kıymetli sempozyum; Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı ve UKREC (Kentucky Üniversitesi Araştırma ve Eğitim Merkezi)’nin katkılarıyla güncel problemlere akademik camiadan önemli bir katkı sunmuştur.

AYBÜ İlahiyat Fakültesi İlim, Âlim ve Âlem Tasavvurumuz KONFERANS

PROF. DR. MEHMET GÖRMEZ

“Âlim olunmadan arif olunmaz, arif olunmadan âlim olunmaz.”

Derleyen: Ömer Faruk Şahin

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 30 Nisan 2025 tarihinde önemli bir konferansa ev sahipliği yaptı. İslami İlimler Araştırma Merkezi'nin Katkıları ve Mefkûre Kulübü'nün desteğiyle düzenlenen “İlim, Âlim ve Âlem Tasavvurumuz” başlıklı konferansa, İslam Düşünce Enstitüsü Başkanı ve 7. Dönem T.C. Diyanet İşleri Başkanı Sn. Prof. Dr. Mehmet Görmez onur konluğu olarak katıldı. Rektörümüz Sn. Prof. Dr. Ali Cengiz Köseoğlu, dekan yardımcılarımız, fakültemizin kıymetli hocaları, Görmez hocamızın maiyetindeki katılımcılar ve yoğun öğrenci katılımıyla anlamlı bir konferans gerçekleşti. Konferans, Fakülte Öğrencilerinden Hâfız Ömer Faruk Kasap'ın Kur'an-ı Kerim tilaveti ile başlayarak, Fakülte Hocalarımızdan Doç. Dr. Yüksel Salman'ın karşılama konuşması ve Sn. Rektörümüz'ün açılış konuşmaları ile devam etti.

Görmez, ilmin malumata dönüştüğünü, malumatın ise hayatı yönlendirme gücüne kadir olmadığını vurgulayarak, ilmin tanımının tekrardan yapılması gerektiğini belirtti. İmin kıymetinin tanımını yaparken Kehf suresi'nde Ashab-ı Kehf örneğini vererek, değerli ilmin zaman ve toplum mefhumunda giderek anlamını yitirdiğini ifade etti. Uyurlar, uyandıkları vakitte yanlarında bir miktar değerli para bulurlar ve aralarından biri çarşıya erzak almak için gider lakin paranın artık kıymetinin kalmadığını, değerli olmasına karşılık bir işe yaramadığını görür. Görmez, bu örnek üzerinden malumatın da tıpkı tedavülden kalkmış para gibi değerli görünse de işlevsiz kalabileceğini, ilmin toplumsal etkisini kaybederek zamanla sadece bilgi yığınına dönüşebileceğini ifade etti.

İmin İslami ve İslami olmayan olarak ayrılmayacağını, bir bütün olarak ele alınması gerektiğini belirten Görmez, Âlimin ise İlim, Malumat, Usûl, Edep çizgisinde olması gerektiğini vurguladı. Ma-

rifetsiz Âlim olunmayacağını, Âlimin aynı zamanda hem Ârif hem Hâkim olması gerektiğini belirten hocamız, günümüzde yapay zekânın Âlim'in yerini doldurabileceği iddiasının mümkün olmadığını; ancak insanın hikmet sahibi bir varlık olarak Âlim olabileceğini ifade etti.

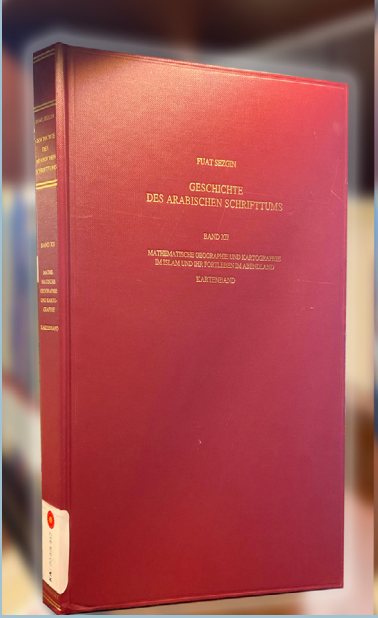
Tarihsel süreçte Tekke ve Medrese arasındaki gerilimlere değinen Görmez, günümüzde bu gerilimlerin Medrese ve Üniversite ikileminde de yaşandığını belirtti.

Konferansın devamında Görmez, Modern dönemde bilginin yavaşça güce, paraya, işgale dönüştüğüne ve bu kötü gidişatın yönünü değiştirmeye muktedir iki yolun mevcudiyetine; bunlardan birinin Felsefe, diğerinin ise İlahiyat olduğuna, lakin zamanla Felsefenin de bu çıkmazın içine girdiğine değindi. İlahiyat İlimlerinin de aynı gidişatta kaybolduğuna, İlâhi vahyin bir veriye dönüştüğüne dikkat çekti.

Yaşadığı muhiti ve bölgeyi âlem addeden kişinin Âlim olamayacağını belirten Görmez; aynı zamanda, adalet ve hukuk prensiplerinin Âlimlerin kendi çıkarları veyahut kişisel istek ve arzuları doğrultusunda belirlenmemesi gerektiğine, siyaseti şahsi mevkufiyetlerine alet etmedikleri takdirde ortaya bir izzet koyabileceklerini ve mevcudiyetlerini sürdürebileceklerini belirtti. Katılımcıların yoğun ilgisine mazhar olan konferans, İlim, Âlim ve Âlem tasavvuruna dair belleklerde derin izler bıraktı.

Fotoğraflar : Elif Göker

Fuat Sezgin – Arap-İslam Bilimleri Tarihi Orijinali

Fuat Sezgin'in Arap-İslam Bilimleri Tarihi adlı eseri, İslam medeniyetinin bilimle olan derin ilişkisini ortaya koyan kapsamlı bir çalışmadır. Eserde, İslam dünyasında gelişen çeşitli ilimlerin Batı'ya olan etkileri ayrıntılı bir şekilde ele alınmakta ve bu etkileşim tarihsel örneklerle desteklenmektedir.

Bir Müslüman Türk okuyucu için bu eser, geçmişte sahip olunan zengin ilmi mirası tanımak ve bu mirasın değerini kavramak açısından son derece önemlidir. Bu bilinç, bireyin geleceğe daha özgüvenli ve bilinçli adımlar atmasını destekleyecektir.

Eser, eleştirel bir bakış açısıyla kaleme alınmış olup, okuyucusuna farklı bir düşünme biçimi kazandırmayı hedefler. Bu yönüyle sadece tarihî bir inceleme

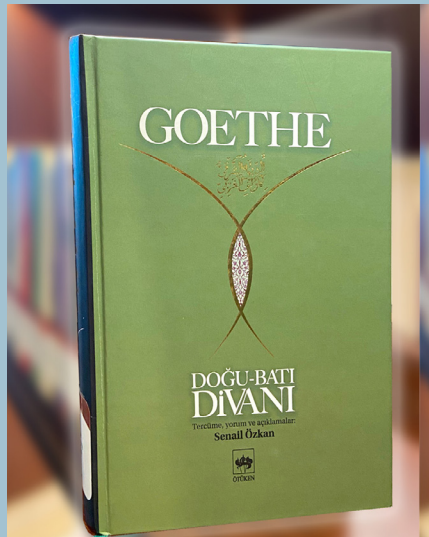

İslam Bilim ve Teknik 1 Türkçe Çevirisi

değil, aynı zamanda zihinsel bir dönüşüm aracı niteliğindedir.

Kitapta yalnızca bilim insanlarının hayatları tanıtılmakla kalmaz, aynı zamanda onların geliştirdikleri aletler, yöntemler ve sistemler de ayrıntılı biçimde açıklanır. Bu sayede, bilimsel gelişmelerin sadece teorik değil, aynı zamanda pratik boyutu da gözler önüne serilir.

İslam dünyasının bilim tarihine olan katkılarının Batı medeniyetine sağladığı bilimsel desteğin de ortaya konduğu bu eser, sadece Müslümanlar için değil, bilimle ilgilenen tüm insanlar için mutlaka okunması gereken kaynaklar arasında yer almaktadır.

Goethe – Batı-Doğu Divanı

Goethe'nin Batı-Doğu Divanı adlı eseri, Batı ve Doğu medeniyetleri arasında bir köprü kurmayı amaçlayan önemli bir edebî yapıttır. Medeniyet tarihinde şiir sanatında öne çıkan medeniyetlerden biri olan İran'a ve onun zengin kültürel mirasına ilgi duyan okuyucular için bu kitap son derece kıymetlidir. Eserin, İranlı büyük şair Hafız'dan ilham alınarak kaleme alınmış olması, bu ilgiyi daha da anlamlı kılmaktadır.

Goethe bu eserinde, Batı şiiri ile Doğu şiirini karşılaştırmalı olarak ele alır. Doğu şiirine olan yakınlığını ve bu şiirin sanatsal açıdan taşıdığı değeri açıkça ortaya koyarak, Batı'da yerleşik olan bazı önyargıları sorgular ve kırmaya çalışır. Bu yönüyle eser, yalnızca edebî değil, aynı zamanda kültürel bir sorgulama ve etkileşim örneği olarak da dikkat çeker.

Eser, 19. yüzyıl Avrupa'sının Doğu'ya bakış açısını yansıtır ve bu bakışın nasıl şekillendiğini anlamamıza katkı sağlar. Şiirsel bir anlatıma sahip olan kitap, okuyucusunu hem duygusal hem de düşünsel olarak etkiler; felsefî bir bakış açısı kazandırır.

Batı-Doğu Divanı sayesinde Mevlânâ, Sadi Şirazi gibi Doğulu büyük şairleri tanıma imkânı da elde ederiz. Goethe'nin bu eseri olgunluk döneminde yazmış olması, esere derin bir düşünsel birikim ve sanatsal olgunluk kazandırmıştır. Bu sebeple hem edebî hem kültürel hem de düşünsel gelişim açısından bu eserin mutlaka okunması gerektiği söylenebilir.